

ΑΠΟΛΛΩΝ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΤΗ ΕΥΓΕΝΕΙ ΣΥΜΠΡΑΞΕΙ ΤΩΝ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΛΟΓΙΩΝ

ΥΠΟ

Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΤΟΣ Δ΄.

ΤΟΜΟΣ Δ΄.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ

ΕΚ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ "Ο ΠΑΛΑΜΗΔΗΣ"

1887

Ν. ΚΑΖΑΖΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΕΝ ΤΩ ΕΘΝΙΚΩ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΩ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗ ΓΕΝΙΚΩ ΤΩΝ ΤΑΧΥΔΡΟΜΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΛΕΓΡΑΦΩΝ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΟΜΟΝ "ΤΟΥ ΑΠΟΛΛΩΝΟΣ"

ΕΞΑΙΡΕΤΟΥ ΥΠΟΔΗΓΕΩΣ ΕΝΕΚΕΝ

ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

ΤΩΝ ΕΥΓΕΝΩΣ ΛΑΒΟΝΤΩΝ ΜΕΡΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΥΝΤΑΞΙΝ ΤΟΥ Δ'. ΤΟΜΟΥ

ΑΓΝΗ Ι. ΣΜΙΘ
 ΑΛΕΞ. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ
 ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ Ν. Θ.
 ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ Π. Κ.
 ΑΡΑΒΑΝΤΙΝΟΣ Δ. Σ.
 ΒΛΙΕΡ Μ. Α.
 ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ Γ. Α.
 ΒΑΡΔΟΥΝΙΩΤΗΣ Δ. Κ.
 ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ Α. Μ.
 ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΣ Ν. Ι.
 ΖΑΚΑΣ Δ.
 ΖΑΝΝΕΤΟΣ Γ.
 ΙΑΣΟΝΙΔΗΣ Ο.
 ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΥΣΤ. Η.

ΚΑΠΡΑΛΟΣ Κ. Δ
 ΛΑΦΩΝ Γ.
 ΜΑΓΓΙΩΡΟΣ Γ. Ι.
 ΠΕΤΡΗΣ Ν.
 ΠΕΤΡΙΔΗΣ ΑΘ.
 ΠΕΤΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ Δ
 ΣΚΟΚΟΣ Κ. Φ.
 ΣΤΡΑΤΗΓΗΣ Γ. Κ.
 ΤΑΒΟΥΛΑΡΗΣ Δ.
 ΦΑΡΔΥΣ Ν. Β.
 ΦΑΡΜΑΚΟΠΟΥΛΟΣ Φ.
 ΦΟΣΤΕΡΗΣ Δ. Ν.
 ΦΡΑΒΑΣΙΑΝΗΣ ΑΝΤ.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'.
 ΑΡΙΘ. 37

Εν Πειραιεὶ Μάτος
 1886

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΤΗΣ
 Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ὁ «Ἀπόλλων» εἰσερχόμενος εἰς τὸ τέταρτον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ ἔτος, θεωρεῖ καθήκον τ' ἀπευθύνη ὀλίγας ἐπιλέξεις πρὶν ἢ ἐξακολουθήσῃ τὴν πολύπονον ἀλλὰ καὶ εὐγενῆ πνευματικὴν σταδιοδρομίαν αὐτοῦ. Δὲν ἀξιοῖ βεβαίως ὁ «Ἀπόλλων» ὅτι εἰς τὰς ἐναριθμους αὐτοῦ σελίδας πιστῶς ἐγκατοπτρίζει τὴν σύγχρονον φιλολογικὴν φυσιογνωμίαν τῆς ἐποχῆς, οὐδ' ὅτι ἀνεκάλυψε νέους ἐντυπύσεις ὀρίζοντας ἐν τῷ φιλολογικῷ ἡμῶν κόσμῳ καινοτομιῶν καὶ νεωτερισμῶν. Τούτῳ τῶν, συνειδὼς τὸ δυσχερὲς τοῦ ἔργου, θαρρεῖ μᾶλλον ἐπὶ τὴν δικαίαν ἐκτίμησιν καὶ τὴν εὐμενῆ κρίσιν τῶν ἀναγρωστῶν αὐτοῦ, οἵτινες θέλουσιν—ἐλπίζω—παρίδει πᾶσαν τυχὸν ἔλλειψιν, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ὑφ' οἷον δυσεπιτεύκτους ὄρους ὑφίσταται ὁ περιοδικὸς τύπος ἐν Ἑλλάδι καὶ ὑπόσπον ἀνιαρὸν καὶ ἄχαρι ἀποβαίνει τὸ ἔργον τῶν εἰς τὸ στάδιον τῶν διανοητικῶν ἀγώνων ἀποδουμένων.

Ἄλλως τε, δεόν τὰ τὸ ὁμολογῆσωμεν, παρ' ἡμῶν ἀπό τινος ἐπικρατεῖ παράδοξος φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ἐν γένει στείρωσις, ἧς τὰ αἷτια δὲν δύνανται βεβαίως τὰ ὄσιν ἄσχετα πρὸς τὰ φαινόμενα τοῦ κοινωνικοῦ καὶ πολιτικοῦ καθ' ἡμᾶς βίου, οὐ τοὺς ὄρους κατ' ἀναπόφευκτον ἐπίδρασιν ὑβρίζουσι τὰ κρατοῦντα θετικὰ δόγματα τοῦ αἰῶρος.

Ὁ ἀτιμὸς καὶ ὁ σίδηρος, οἱ δύο οὗτοι δρακόντιοι

νόμοι τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ, οἱ διέποντες τὸ πνεῦμα, τὰς ἀνάγκας καὶ τὰς τάσεις τῶν συγχρόνων κοινοτήτων, νομίζει τις ὅτι ἀπέσβεσαν ἡμεῖς τὴν ποιητικὴν χροιάν τῆς ζωῆς καὶ περισφύγγουσαν αὐτὴν ἐντὸς τοῦ στενοῦ κύκλου τῆς πραγματικότητος ἐντὸς μαθηματικῶν ὡς εἶπεν ὁρίων, ἐνθα ἡ σκέψις ἀποπνίγει τὸ αἰσθημα, ἡ ψυχρὰ παρατήρησις τὴν φλόγα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἡ δ' ἐρευνα τῆς ὑλικῆς φύσεως, ἡ ὑπὸ τῶν ὑλιστικῶν ὀρμῶν τῆς ἐποχῆς ἐπιβαλλομένη, ἀναστέλλει τὰς εὐγενεῖς τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας μεταρσιώσεις εἰς τὴν σφαιρᾶν τοῦ ἰδανικοῦ κόσμου.

Ἡ πρόοδος τῶν θετικῶν λεγομένων ἐπιστημῶν, ἡ πολλαπλασιαζούσα τὰ μέσα ἀλλὰ καὶ τὰς ἀνάγκας συνάμα τῆς ζωῆς, ἡ ἐξατμιζούσα ἀπ' αὐτῆς τὸ ἄρωμα καὶ τὴν δρόσον, καὶ καθιστῶσα αὐτὴν μηχανήν, ὡς τὰ χειροποίητα καλλιτεχνικὰ ἄρθρα, δὲν ἠδύνατο εἶμι τὰ ἐπίδραση οὐσιωδῶς καὶ ἐπὶ τοῦ φιλολογικοῦ καθόλου πνεύματος τοῦ αἰῶρος. Οἱ ἰδανικοὶ τύποι ἐν τῇ φιλολογίᾳ, ἐν ταῖς ὡραῖαις τέχναις, καὶ ἐν αὐτῷ ἀκόμη τῷ ἠθικῷ κόσμῳ κινδυνεύουσι τ' ἀφανισθῶσιν ἡμέρα τῇ ἡμέρα. Δισταγμός, ἀποκόρσις, σπληνισμός, ἰδὼν τὰ πρωτεύοντα γνωρίσματα τοῦ αἰῶρος ἡμῶν. Ἡ τέχνη καὶ ἡ φιλολογία ἐν Εὐρώπῃ σήμερον προσεκτήσαντο τὸν ἰδιάζοντα τοῦτον χαρακτήρα, οἱ δὲ ὀπαδοὶ τῆς σχολῆς τῶν πραγματιστῶν δύνανται τὰ κινηθῶσιν ἐν θριάμβῳ ὅτι ὑπεδούλωσαν βαθμηδὸν τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Ἄν λοιπὸν τοιαύτη τις φιλολογικὴ καὶ

καλλιτεχνική στείρωσις επικρατεῖ ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ, πῶς ἦτο δυνατόν νὰ διασωθῆ ἀνεπηρέαστος καὶ ἡ ἠβάσκουσα ἐτι νεοελληνικὴ φιλολογία τοῦ ἡμετέρου ἔθνους, ὅπερ ἄρτι ἀναχωνευθὲν κατόπι μακραιῶν ἱστορικῶν περιπετειῶν, ὑπὸ τὴν ἄμεσον δ' ἐπεπέρρειαν τοῦ ἐπιπνέοντος εὐρωπαϊσμοῦ ὑποκειμενον, ἀπεκδέχεται ἔξωθεν καὶ τὴν τοιαύτην ἢ τοιαύτην φιλολογικὴν καὶ πνευματικὴν αὐτοῦ ῥοπήν καὶ διατύπωσιν. Βεβαίως τὰ συμπτώματα ταῦτα οὐδαμῶς πρέπει νὰ εκπλήττωσιν ἢ νὰ ἀπελπίζωσιν ἡμᾶς περὶ τοῦ φιλολογικοῦ μέλλοντος τοῦ ἔθνους. Τὰ σημεῖα παρέρχονται, ἀλλ' ἡ ἰδέα ζῆ καὶ δεσπόζει. Τὸ ἔθνος, ὅπερ ὡς ἰδέα ἐπέζησε καὶ διήλθε πάσας τὰς ἱστορικὰς ἐξελίξεις τῆς ἀνθρωπότητος, διανύει ἤδη περίοδον δοκιμασίας, εἶδος τι πολιτικῆς, κοινωνικῆς καὶ πνευματικῆς ἀναζωώσεως, ἐστέρημένον ἐτι ἰδίων τύπων καὶ ἰδίων γνωρισμάτων ἐν πᾶσι τοῖς κλάδοις τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐθνικῆς ἐργασίας καὶ δὴ καὶ τῶ φιλολογικῶ. Ἀλλὰ τὸ ἔθνος ἡμῶν ἐν τούτοις ἐν τῇ ἡδὴ ἀναπτυσσομένη καθολικῇ αὐτοῦ ἐργασίᾳ κέκτηται πολύτιμα καὶ ἀναφαίρετα κεφάλαια, ὅσα ἐκληροδότησεν ἡμῖν ἢ ἀρήρως εὐχέλεια τῆς ἀρχαιότητος.

Αἱ ἀνεξάντλητοι πηγαὶ τῆς προγονικῆς γλώσσης, τῆς τέχνης, τῆς φιλολογίας, τῶν μεγάλων παραδόσεων καὶ τῶν ἐνδόξων ἀναμνήσεων αὐτοῦ, εἰσὶν ἐπιζήλια ἐφόδια τοῦ ἔλληνικοῦ μέλλοντος. Δι' αὐτῶν, ἐκμεταλλομένων καὶ ἀνακαλλιεργουμένων ἀδιαλείπτως, θέλει ἀνατηρόρητος, προϊόντος τοῦ χρόνου, ἀποκτήσῃ ἰδίων ἔθνικῆν σφραγίδα καὶ τύπον ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις τοῦ τε ὕλικου καὶ τοῦ πνευματικοῦ βίου αὐτοῦ.

Ἐπεὶ τοῦ μεγάλου λοιπὸν τούτου οἰκοδομήματος τοῦ μέλλοντος εὐτυχῆς θέλει λογισθῆ καὶ ὁ ἡμέτερος «Ἀπόλλων» ἂν δυνήθῃ νὰ συνεισερέγκῃ ἐν λιθάριον εἰς τὸ φιλολογικὸν αὐτοῦ τιμῆμα. Πρὸς τούτου οὐ παύσῃται ἀμιλλώμενος ὅπως καταστῆ κέντρον τερπνῆς καὶ ἐπωφελοῦς διανοητικῆς συνεργασίας, περισυλλέγων ὅ,τι ἀγνώτερον καὶ εὐσομότερον ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ ὁ νεώτερος ἡμῶν Παρρασός.

Τελευτῶν ἐπαναλαμβάνω νὰ ὁμολογήσω καὶ πάλιν ὅτι αἱ ἀυθόρητοι καὶ εἰλικρινεῖς ἐκδηλώσεις τῆς πρὸς τὴν ἐμὴν συμφορὰν συμπαθείας τῶν τε συνδρομητῶν καὶ τῶν συνεργατῶν τοῦ «Ἀπόλλωνος» εἰσὶν ἡ γλυκύτερα ἀληθῶς δι' ἐμὲ ἀνακούφισις, ἀκτινες παρηγόρου φωτός, οὐ πρωτίστως αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ψυχῆ συντετριμμένη ὑπὸ τὸ πικρὸν καὶ ἄλυτον σκότος, ὅπερ περιέβαλε καὶ περι-

βάλλει τὰ ωραιότερα τοῦ βίου μου ἐτη. Ἐὰν ἀδυσώπητος μοῖρα, μεταβαλοῦσα ἐν ἀνυπόπτῳ στιγμή τὴν ὄνειροπόλον τῆς ἡθῆς μου Ἐδὲμ εἰς στυγρὴν καὶ φρικώδη κόλασιν, μὲ κατεδίχασεν εἰς τὸ μαρτύριον τῆς ζωῆς, ἥτις μόνον ὡς πολυδαίδαλον φανταστικὸν ὄνειρον διέρχεται πρὸ τῶν ἐσβεσμένων ὀμμάτων μου. Ἐὰν ὁ βίος δὲν ἔχη πλέον δι' ἐμὲ ῥῶς καὶ ἥλιον, ἄρθη καὶ χρώματα καὶ κάλλος, ἀλλὰ κἄν ἡ ἰδέα ὅτι ἡ συμφορὰ μου ἀντιχεῖ εἰς τόσας εὐγενεῖς ψυχὰς καὶ εὐρίσκει ἀνοιχτὰς τόσας συμπαθεῖς καρδίας εἰς συντριβὴν καὶ δάκρυα καὶ παραμυθίαν, μὲ ἐλαφρύνει τὸ βάρος τῆς ζωῆς, μὲ θωρακίζει δι' ἐγκαρτερήσεως κατὰ τῶν ἀγόνων αὐτῆς, μὲ θάλλει δὲ καὶ μὲ φωτίζει τὴν ψυχὴν διὰ τοῦ ἀγροτέρου φωτός τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδος.

Ἐντεῦθεν ἀντλῶν θάρρος καὶ πεποιθὸς ἐπὶ τὴν μετριοπαθῆ ἐπιχειρίαν τῶν φίλων τοῦ «Ἀπόλλωνος», συνεχίζω τὸ πολύμοχθον ἀλλ' ἐνταύτῳ καὶ παρήγορον ἔργον τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ.

Ἐν Πειραιεῖ, κατὰ Μάϊον 1886.

Δ. Κ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΙΝΑ ΠΕΡΙ ΣΚΩΤΩΝ

ΚΑΙ ΠΕΡΙ

ΤΩΝ ΠΟΙΚΙΛΟΧΡΩΩΝ ΕΝΔΥΜΑΤΩΝ ΑΥΤΩΝ

ΥΠΟ

ΑΓΝΗΣ Ι. ΣΜΙΘ

Αἱ τῶν Παρισίων βάρπτρια μεταβάλλουσι πολλάκις τὸν συρμὸν τῶν καλλωπισμῶν, τῶν κοσμούντων τὰ γυναικεῖα φορέματα. Ἐκάστη χώρα, πάντα τὰ ζῶα, καὶ πάντα τὰ φυτὰ, φορολογοῦνται ἐπαλλάξ ἵνα ὑψῶσι τὴν ἐπιβροχὴν τῆς καλλονῆς. Ἀλλ' αἱ εὐγενεῖς κυρίαί, αἱ περιβαλλόμεναι τοσοῦτους πολυτελεῖς κόσμους, ὀλίγιστα φροντίζουν περὶ τῶν στρουθοκαμήλων, τῶν μιοτροχιῶν, τῶν φωκῶν, τῶν ἀλωπέκων, ὧν οἱ στολισμοὶ μεταφέρονται εἰς τὰ ἐνδύματά των.

Τούτ' αὐτὸ συμβαίνει ἀδιστακτως ὡς πρὸς τὰ μάλλινα κοσμήματα, τὰ περικαλύμματα καὶ ἐπώμια τῶν ὁπίων τῶν περιζήτητα εἶνε τὰ κατασκευαζόμενα ἐν Σκωτίᾳ. Γνωστὸν εἶνε ἴσως μόνον εἰς τοὺς ὑπηκόους τῆς Βασιλείσσης Βικτωρίας, ὅτι πᾶσα γραμμὴ καὶ πᾶν χρῶμα τῶν ὑφασμάτων τούτων ἔχει τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἡ θεὰ αὐτῶν ἀνακαλεῖ εἰς πάντα αὐτόχθονα Σκώτων ἐπεισοδίου τι τῆς τῶν συμπατριωτῶν του ἀνδρείας.

Ἴνα ἐξηγήσωμεν τοῦτο σαφῶς, δεῖν νὰ ὑπομνήσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν ὅτι ἕκαστον εἶδος τοῦ tartan, δη-

λαδὴ τῶν ποικιλοχρῶν μαλλίνων ὑφασμάτων, ἐφορεῖτο πάλαι ὑπὸ τῶν μελῶν μιᾶς οἰκογενείας, καὶ ὅτι τὸ ὄνομα ἐνός Σκώτου ἐγνωρίζετο οὕτως ἀρκετὰ ἐκ τοῦ χρωματισμοῦ τῆς ἐνδυμασίας αὐτοῦ, πρὸ τῆς καταργήσεως τῆς ἐθνικῆς ἐνδυμασίας, δηλαδὴ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος. Καὶ ἵνα ἐξηγήσωμεν τοῦτο σαφέστερον δεῖν νὰ εἴπωμεν ὀλίγα περὶ τῆς ἱστορίας τῶν φρατρῶν (clans) τῆς ὀρεινῆς Σκωτίας.

Ὡς γνωστὸν, τὸ βόρειον μέρος τῆς νήσου Βρετανίας, δηλαδὴ ἡ Σκωτία, ἦτο αὐτόνομον βασιλεῖον μέχρι τοῦ ἔτους 1603 ὅτε ἠνώθη μετὰ τῆς Ἀγγλίας, τοῦ βασιλέως τῆς Σκωτίας Ἰακώβου τοῦ 5'. υἱοῦ τῆς δυστυχῆς Μαρίας, διαδεχθέντος τὴν Βασιλείαν Ἐλισάβετ, διότι ὁ πάππος τοῦ Ἰακώβου Ε', τῆς Σκωτίας, ἐνυμφεῖθη τὴν πριγκιπέσσαν Μαργαρίταν θυγατέρα Ἐβρίκου Ζ'. Τὰ δύο κοινοβούλια ἠνώθησαν ἐν ἔτει 1717 ἡ δὲ Σκωτία φυλάσσει μέχρι σήμερον τὴν ἐθνικὴν Ἐκκλησίαν της, καὶ τὸν κώδικα τῶν νόμων της, περὶ τῶν ὁπίων καυχᾶται ὅτι εἶνε παρὰ πολὺ δικαιοτέροι καὶ ἀπλοῦστεροι ἢ οἱ νόμοι τῆς Ἀγγλίας.

Ἡ Σκωτία διαιρεῖται εἰς δύο μέρη, ὧν τὸ βορειότερον περιέχει ὑψηλὰ ὄρη, καὶ ἀναριμήτους λίμνας, ὀνομάζεται δὲ, κατ' ἐξοχὴν, τὰ Ὀρη (The Highlands). Οἱ κάτοικοι αὐτοῦ εἶνε τῶ ὄντι Κελτικῆς καταγωγῆς, ἐν ἐπιμίζῃ τῆς Νορσικῆς, ἐν ᾗ οἱ κάτοικοι τῆς μεσημβρινῆς Σκωτίας εἶνε ἐν μέρει Σάξονες, καὶ ἐν μέρει Κέλτοι. Τὸ μεσημβρινὸν μέρος ἔχει ἐπίσης πολλὰ ὄρη, ὅχι δὲ τόσῳ ὑψηλὰ ὅσῳ τὰ τῶν Highlands.

Καὶ ἀμφότερα μὲν εἶνε κοιτίδες τῆς ποιήσεως καὶ τῶν μύθων, τὰ δὲ Highlands ἀπολαύουσι φυσικῶς τῆς μεγαλειτέρας δόξης ὡς παρέρχοντα μέγα πλῆθος ἡρώων εἰς τοὺς στρατούς. Μέγιστον καύχημα τῶν Σκώτων, εἶνε ὅτι οὐδεὶς ἐχθρὸς ἔχει πατήσῃ τὴν γῆν των πέραν τῶν ὄρειων Grampians, καὶ οὕτως οἱ Highlanders τυγχάνουσι τὸ μόνον τῆς Εὐρώπης ἔθνος τὸ ὁποῖον οὐδέποτε ἔκαμψε τὸν αὐχένα ὑπὸ τὸν ζυγὸν ξένου νικητοῦ.

Ἡ ἰδίᾳ γραφικὴ ἐνδυμασία τῶν Highlanders, εἶνε ἀρκετὰ γνωστὴ εἰς τοὺς ἄλλους Εὐρωπαίους καὶ μάλιστα εἰς τοὺς ἐχθρούς τῆς Μεγάλης Βρετανίας. Ἐχει πολλὴν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἐθνικὴν τῶν Ἀλβανῶν καὶ τὴν τῶν Ἑλλήνων στολὴν, διαφέρει δὲ μόνον ἀπ' αὐτῆς, ὅτι αἱ μάλλινα περικνημίδες λήγουσαι ὑπὸ τὰ γόνατα, καὶ μὴ φθάνουσαι μέχρι τοῦ κρασπέδου τῆς φουστάνελλας (kilt) ἀφίνουσι ταῦτα γυμνά. Ὁ δὲ μέγας μανδύας ἢ pleid, ὁ ἐπὶ τοῦ ὤμου πορπούμενος εἶνε καὶ εὐχρηστος καὶ χρήσιμος ἐν τοῖς ψυχροῖς κλίμασιν. Σημειωτέον ὅτι ἡ τζακέτα τῶν Ἀλβανῶν καὶ ἡ τῶν Highlanders ἔχει ἀκριβῶς τὸ αὐτὸ σχῆμα.

Πόθεν ἔραγε δύο ἔθνη κατοικοῦντα εἰς μέρη τῆς Εὐρώπης πόρρω διστοῦτα ἀλλήλων ἔχουσιν ἐνδυμασίας σχεδὸν τὰς αὐτὰς κατὰ τὸ σχῆμα; Παρρητηροῦμεν π. χ. ὁμοίαν στολὴν ἐπὶ τινῶν τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν ἀγαλμάτων, καὶ κατ' ἐξοχὴν ἐπὶ ἐνός ἐνδόξου ἀγαλματος κειμένου σήμερον ἐν τῷ Διογυσιακῶ θεάτρῳ τῶν Ἀθηνῶν, διότι οὐ μόνον ἡ ἀναβολὴ τοῦ

ἐν λόγῳ ἀγάλματος, ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὸ Σκωτικὸν kilt ἀλλὰ καὶ ἡ χλαμὺς κείται ἐπὶ τοὺς ὤμους ὡς τὸ pleid. Ἰδοὺ ἡ θεωρία τοῦ Sobieshi Stuart.

Ἡ ἀναβολὴ τῶν ὀρειβατῶν Σκώτων εἶνε παναρχαία. Ἐν ταῖς τοῦ Τακίτου ἡμέραις, ὀπλοφορῶν Σκώτος, ταξιδεύων ἐν Βελγίῳ ἢ ἐν Γερμανίᾳ, δὲν ἐτύγγανεν ἀντικείμενον θαυμασμοῦ, διότι ἡ ἐνδυμασία του δὲν διέφερε πολὺ ἀπὸ τῶν ἐντοπιῶν. Καὶ ἀπὸ τῆς ἐνδεκάτης μέχρι τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατονταετηρίδος ὅλοι οἱ Εὐρωπαῖοι ἐφόρου ὁμοίον τι.

Διὰ τοῦτο οἱ ξένοι περιηγηταὶ καὶ οἱ ἱστοριογράφοι δὲν ποιοῦνται μνηεῖν τῆς στολῆς ταύτης μέχρι τῆς δεκάτης ἐκτῆς ἑκατονταετηρίδος, ὅτε, τοῦ ἐν Εὐρώπῃ συρμοῦ μεταβληθέντος, ἐφείλκυσε τὴν προσοχὴν των, ὡς περιεργος. Παρόμοιον φαινόμενον μᾶς παρέχει ἡ τῶν Ἰσπανῶν ἐνδυμασία, ὁ πῖλος, ὁ μανδύας καὶ ὁ ὑπενδύτης, τὰ ὁποῖα ἦσαν γενικὰ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην ἐν τῇ δεκάτῃ ἐκτῇ καὶ τῇ δεκάτῃ ἐβδόμῃ ἑκατονταετηρίδι.

Ὅθεν ὁ πρῶτος ἱστοριογράφος, ὅστις ἀναφέρει τι περὶ τῆς τῶν Σκώτων ὀρειβατῶν ἀναβολῆς, εἶνε ὁ λόγιος παιδαγωγὸς τοῦ βασιλέως Ἰακώβου Σ' (ἐν τῇ τῆς Ἀγγλίας Ἱστορίᾳ Ἰακώβου Α') υἱοῦ τῆς δυστυχῆς Μαρίας. «Οἱ ὀρειβάται, λέγει, ἀγαπῶσι τὰ φερέματα τὰ ποικιλόχρα, μάλιστα τὰ φέροντα μακρὰς γραμμὰς διαφόρων χρωμάτων. Ἀγαπῶσι παρὰ πολὺ τὸ πορφυροῦν καὶ τὸ κυανοῦν. Πολλὰ δὲ τῶν ὑφασμάτων αὐτῶν εἶνε καστανόχρα ὁμοιάζοντα πρὸς τὸ χρῶμα τῆς ἐρείκης, ὥστε ὅταν κοιμῶνται οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῆς γῆς δὲν προδίδονται ὑπὸ τῶν plaids τῶν χρωμάτων.

Δεύτερον πρόβλημα εἶνε, πῶς συμβαίνει, ὅτι ἐκάστη φράτρα ἢ οἰκογένεια εἶχεν ἴδιον γνῶρισμα ἐπὶ τῶν ὑφασμάτων αὐτῆς. Ἐκ τῶν ἐν λόγῳ γνωρισμάτων ὑπάρχουσι τινα μὲ χρώματα βαθεῖα ἱκανῶς κατάλληλα νὰ κρύπτωσι τὸν φοροῦντα αὐτὰ ἀπὸ τῆς τῶν ἐχθρῶν προσοχῆς, ἄλλα δὲ παρουσιάζουσι τὰ λαμπρὰ ἐρυθρὰ, ἀλλὰ δὲν δυναμέθα νὰ παραδεχθῶμεν τὴν γνώμην, ὅτι οἱ φοροῦντες ταῦτα ἦσαν ἀνδρείότεροι τῶν ἄλλων. Κατὰ τὸν μεσαιῶνα τῆς ἐθνικῆς στολῆς γενικευθείσης, βέβαιον εἶνε ὅτι τὸ ἔριον ἐνήθετο καὶ ἐχρωματιζέτο ὑπὸ τῶν γυναικῶν, καὶ ἐπειδὴ ἐκάστη κοιλὴ εἶχεν ἴδιον ὑφαντὴν, πιθάνον, ὅτι ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν ἴδιον δαίγμα χρωματισμοῦ, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ τῆς κοιλῆος φράτρα υἰοθέτησε τὸ αὐτὸ χρωματισμένον δαίγμα, κληροδοτήσασα αὐτὸ εἰς τὰς ἀκολουθήσας γενεάς. Καὶ πιθάνον εἶνε, ὅτι τὰ χρώματα αὐτοῦ καθωρίσθησαν ἀπὸ τῶν φυτῶν τῶν φουμένων ἐν τῇ κοιλάδι καὶ παρεχόντων τὰς βαφὰς των πρὸς χρῆσιν.

Ὁ φεουδαλισμὸς ἦτο ἄγνωστος εἰς τοὺς Highlanders, τοὺς μὴ ἐντελῶς ὑπηκόους τῆ ἐν Ἐδιμβούργῳ κυβερνήσει. Ἡ διοργάνωσις αὐτῶν ἦτο τῶν πατριαρχεικῶ ὅσῳ ἢ τῶν Βεδουίνων τῆς Ἀραβίας καὶ ἡ ἀφοσιώσις των εἰς τοὺς οἰκογενειακοὺς ἀρχηγούς των τῶν ἀπέραντος, ὥστε ἐὰν ἐκεῖνος ἀνῆκεν εἰς τὴν μερίδα τοῦ βασιλέως, πάντες οἱ φέροντες τὸ ὄνομα του, οἵτινες ἦσαν οἱ ἀνδρείοτατοι τῶν στρατιωτῶν, ἦσαν πρὸς

τούτοις έτοιμοι να παρέχουν τὰ όπλα και τὰ σώματα των προς ώφέλειαν των ξένων βασιλέων, όταν εκείνοι έτύχωναν σύμμαχοι τής Σκωτίας. Περιφημοί επί πολλὰς εκατονταετηρίδας ήσαν οι Σκώτοι σωματοφύλακες των Γαλλων βασιλέων. Η άγάπη προς τους άνακτας των μετηνέχθη εύκόλως εις τους δυστυχεις έγγόνους των βασιλέων Stuarts διασχέντας από του θρόνου τής Μεγάλης Βρετανίας, και ούτω συνέβησαν δύο φοβεράί επανάστασεις, σκοπόν έχουσαι τήν αντικατάστασιν των του Καρόλου Γ' έγγόνων των Stuarts. των νομίμων διαδόχων, αντί των του Hannover Guelphs. Η δευτέρα επανάστασις σχεδόν επέτυχεν. Οι πτωχοί Highlanders εξεστράτευσαν γοργῶ τῷ ποδί· μέχρι Λονδίνου, καθιστώντες έχθαμβους τους "Αγγλους, καθ' όσον δέν έφερον μεθ' έαυτων έδώδιμα, ούδ' έζήτησαν τροφήν παρά των έχχωριων. Και τούτο, διότι έκαστος αυτών έφερε μεθ' έαυτου μικρόν σάκκον άλευρου εκ βρώμης, εκ του όποιου έτρωγε όλίγον καθ' ήμέραν. Ητο τῷ όντι άπίστευτος στρατεία, όχι δέ πολύ σφώφρον, διότι κατέλιπον τόν βασιλικόν στρατόν, στρατηγούντος του δουκός Cumberland, αδελφου του βασιλέως Γεωργίου. Άλλά δεός κατείχε τους τής πρωτεύουσας κατοίκους· τὰ καταστήματα ήσαν κλειστά και ή μεγάλη "Αγγλική Τράπεζα υπεξέφυγε τήν χρεωκοπίαν μόνον διά δόλου. Ο βασιλεύς και οι ύπουργοί εκλείσθησαν εν τῷ Tower, έτοιμοι εις φυγήν διά του βασιλικου δρόμου αναμένοντες αυτούς επί του ποταμου. Ιστατο ή τύχη τής δυναστείας και τὸ μέλλον τής Μεγάλης Βρετανίας επί ξυρου άκμης. Ο των όρειβατων ένθουσιασμός υπερεξεχύθη, όταν τὰ συμβουλευματα ενός άξιωματικου Lord Genge Murray διέφθειρε τὰ πάντα, προτρέποντος τόν τούτου στρατηγόν, πρίγκιπα Charles Edward, ίνα ύποχωρήση και επιστρέψη εις τήν Σκωτία. Τὸ τέλος αυτης τής έκστρατείας ήτο ή εν Culloden μάχη, ή κατενεγκούσα καιρίαν πληγήν εις τήν των φρατρών δύναμιν, και αφήσασα τους όρειβάτας εν καταστάσει άπεριγράπτου δυστυχίας. Άλλά δέν ενίκηθησαν υπό των ξένων, διότι ή ισχύς του στρατου Cumberland ήτο ή μεγάλη φάτρα Clan Campbell, άρχηγου τής Argyle. Θαυμαστή ήτο ή των όρειβατων άνδρεία ως εις άκρον συγκινητική ή άφιξις των εις τόν πρίγκιπα Charles Edward Stuart, τόν όποιον έκρυψαν πολλά έτη, αν και μεγάλη άμοιβή χρυτου ήτο ή τής παραδόσεως αυτου. Η δέ ύψηλιος, και ουχ ήττον ή Σκωτία, δεόν να χαίρωσιν επί τῇ άποτυχίας των, διότι ου μόνον οι Stuart είχαν άποκαταστήση τήν παπικην θρησκείαν των, εν Λονδίνω είχαν επίσης εισφέρει παλιν όλα τὰ κακά τής τυραννίας και άναμφιβόλως είχαν άνταμείψη τους όρειβάτας μετά τής άμελείας και τής άχαριστίας τής χαρακτηριζούσης τους απογόνους τής βασιλίσσης Μαρίας. Αναγιγνώσκοντες τήν του Καρόλου Έδουάρδου βιογραφίαν αισθανόμεθα ότι ο ήρωσ ούτος τώσων δημοτικων άξιατων, και τὸ άντιχείμενον τώσων ειλικρινους άγάπης, ήτο όλως δι' όλου άνάξιος των θυσιων των υπέρ αυτου προσενεχθεισων. Και πόσαι ήσαν αι εν λόγω θυσιαι; Μεγάλη ήτο ή έρήμισις τής βο-

ρείας Σκωτίας μετά τήν εν Culloden μάχην. Ο δουξ του Cumberland έπεμψε άποσπάσματα του στρατου του πανταχού, ών ή άσπλαγγχία ήμιλλήθη προς τήν των όπαδων του Hyder Ali. Οι άρχαιοι πύργοι των περιφημων ευπατριδων, των άρχηγων των φρατρων, έκαησαν ως και πολλαι των οικιαν των χωρικων. Υπήρχον επάρχιαι τινες, εν αις εις άπόστασιν πενήτηκοντα μιλίων αδύνατον ήτο να ιδη τις μίαν οικίαν ή μίαν καλύβην, ή ένα άνθρωπον ή εν κτηνος. Πολλαι γυναίκες και πολλά παιδια απέθανον εξ άσιτίας. Άλλά δέν μέλλομεν να χρονοτριβώμεν επί τής μελαντέρας τής Βρετανικής ιστορίας σελίδος. Άρκει να σημειώσωμεν πόσῳ άυστηρά ήτο ή τής εθνικής ένδυμασίας άπαγόρευσις.

Όχι τούτο μόνον, αλλά και ή των ποικιλοχρών ύφασμάτων χρῆσις έτιμωρήθη διά φυλακισμού. Οι γέροντες και άπερίσκεπτοι παίδες έτουρεκίσθησαν εν ταίς κοιλάσι και επί των όρειων επί τῷ έγκλήματι ότι εφόρουν τὰ ένδύματα, άπερ μόνον γνωστά ήσαν αυτοίς. Τούτο συνέβη εν έτει 1746. Τότε ήρξατο ή χαλάρωσις των δεσμων των συνδεόντων τόν άρχηγόν και τὰ τής φάτρας μέλη και εξηκολούθησε μέχρις ου αι σχέσεις των έγινοντο άπλως σχέσεις γαιοκτημονος προς ένοικιαστήν, και μετ' ου πολύ ήρχισε τὸ μέγα ρεύμα τής μεταναστεύσεως τὸ φέρον μεν πολλους ισχυρους βραχίονας και μεγαλεπηδούλους ψυχὰς εις τήν Canada και τὰς "Ηνωμένους Πολιτείας, άποσπών δέ από τής φίλης μας πατρίδος τους καλλίστους παράγοντας του στρατου αυτης.

Επήλθεν ή Νέμεσις γοργῶ τῷ ποδί. Δέν παρήλθον τσσαράκοντα έτη, ότε ή εν Λονδίνω κυβέρνησις άπεφάσισε να στρατολογήση εκ των άνδρων τής Σκωτίας και να σχηματίση συντάγματα φορούντα προς αναζωπύρωσιν του ένθουσιασμου των τήν εθνικην στολήν. Πολλοί ευπατριδαι, "Αγγλοι, και Σκώτοι άνεβλήθησαν τήν εν λόγω στολήν μόνον προς έπίδειξιν, και ή άπαγόρευσις ήκυρώθη υπό του Κοινοβουλίου. Εύκολον μεν ήτο τὸ να κατασκευάζωσι τὰ άρχαία πολυποικιλα ύφασματα, άλλ' ουχι επίσης στερεά, διότι από είκοσι πέντε έτων αι γυναίκες και οι ύφανται των κοιλάδων άπέμαθον τήν τέχνην των, και ή βιομηχανία εις μάτην προσεπάθησεν, ίνα παραγάγη όμοια τώσῳ στερεά και άντέχοντα εις τήν κακοκαιρίαν. Και φυσικως οι νέοι κατασκευασται ήμισα κατώρθωσαν να θέσωσι καταλλήλως επί των ύφασμάτων τους διακριτικούς χρωματισμούς εκάστης οικογενείας. Πολλοί χωρικοί και πολλοί ποιμένες μη δυνάμενοι να εύρωσιν εν τοίς εν Inverness καταστήμασι τὰ χρώματα τής φάτρας αυτων, προσέτιμησαν να προμηθεύωνται τὰ "Αγγλικά φορέματα και άδιαβροχα επανωφόρια ή ν' αγοράζωσιν ύφασματα μη έχοντα σχέσιν προς τήν οικογένειαν των. Και ούτως ή γενική τής εθνικής ένδυμασίας χρῆσις δέν εισήχθη παλιν.

Έκλιπόντος του τής επανάστασεως φόβου, και τής τής Hannover δυναστείας παγιωθείσης, δέν έβράδυνεν ή Βρετανική κυβέρνησις να διίδη τινά σπουδαία κεφάλαια προσεκτήσατο

ΠΕΡΙ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ

ΗΠΟ

M. A. BAÏEP

Η λέξις ελευθερία έχει δύο ευκρινως διαφερούσας άλλήλων έννοιαις υπό τε τήν φιλοσοφικην έποψιν και τήν πολιτικήν. Δυνάμεθα να θεωρήσωμεν τήν ανθρωπίνην ενεργειαν εν τῇ πνευματικῇ αυτης αναπτύξει, επιδεικνυμένην επί τισι λόγοις και μετά τινων χαρακτηρων, επί τής εσωτερικής εκεινης σκηνης ένθα ή συνειδησις μαρτυρεί και ή σκέψις δύναται να εικονίση αυτην, τούτο δέ κατ' αφαιρέσιν πάσης εξωτερικής και αισθητής δηλώσεως. Ούτω θεωρουμένη ή ανθρωπίνην ενεργεία έστιν ελευθερα και ιδου ή *ήθικη ελευθερία*, αρχή και λόγος πάσης άλλης ελευθερίας. Δυνάμεθα ωσαύτως να θεωρήσωμεν τήν ανθρωπίνην ενεργειαν υπό άλλοιαν τινα έποψιν, ν' ακολουθήσωμεν αυτην εν τῷ μέσῳ τής κοινωνικής ζωής, εν ταίς διαφοροις αυτης δηλώσεσιν, εν ταίς διαφοροις σχέσεσι μετά των διατάξεων και νόμων, εν τοίς διαφοροις όροις ους επιβάλλουσιν αυτη τὰ μεταβαλλόμενα ειδη των κυβερνήσεων. Ένταυθα εισέτι ή ανθρωπίνην ενεργεία έστιν επιδεικτική ελευθερίας, άλλ' ελευθερίας ουδέν έχουσης τὸ άπόλυτον, ης οι κινητοί όροι μετατιθενται καθ' όσον μεταβάλλουσι κλίμα, κώδικας, ήθη. Έστιν ουχι ή ήθικη πλέον ελευθερία, άλλ' ή *πολιτικη*. Τὸ πρόβλημα καθισταται έτι πολύπλοκον και μάλλον εύρύ· άτομική ελευθερία, ελευθεροτυπία, ελευθερία του λόγου, ελευθερία τής συνειδήσεως, ελευθερία συνεταιρισμου, ελευθερία του εμποριου και τής βιομηχανίας, ταιαυται αι πολυειδεις έπόψεις υπ' ας παρίσταται ή πολιτικη ελευθερία, υποδεικνύομεν μόνον αυτας χωρις να επιχειρησώμεν τήν ανάπτυξιν των· ενταυθα περιοριζόμεθα εν τῷ άρκούντως ήδη εύρει κύκλῳ του φιλοσοφικου ζητήματος, θεωρούντες τήν ελευθερίαν ως ήθικόν φαινόμενον ανεξαρτήτως των έαυτης εφορμογων, περιορισμων και εξωτερικων άλλοιώσεων.

Οι φιλόσοφοι μεγαλως διαφωνουσι περι τής φύσεως τής ελευθερίας. Παραλείποντες τὰ περι αυτης συστήματα τής αρχαιότητος, ραδιως πειθόμεθα ότι οι μάλλον περικειεις φιλόσοφοι των καθ' ήμας αιώνων, οιοι ο Καρτέσιος, Σπινόζας, Λεϊβνίτιος και Κάντιος ώρισαν διαφορας και εστιν δε αντιφατικως μάλιστα τήν ήθικην ελευθερίαν οι δε τής φιλοσοφίας έχθροι θριαμβευτικως ανακράζουσι περι τής διαφωνίας ταύτης· πως! άει συστήματα και ουδέποτε διδασκαλία ώρισμένη! Η ελευθερία έστι γεγονός τής συνειδήσεως, εν ή φιλοσοφία άμηχανη να νοήση αυτό στερεως και ασφαλως πού έγκειται ή βεβαιότης; πού ενυπαρχει τὸ κύρος αυτης; Έάν οι ψυχολόγοι δυνάμενοι να μετρωσθησιν μέχρις αυτου παραμορφωσιν ή άρνώνται αυτό, πού ή ειλικρίνεια; Έν ταίς δυσι ταύταις περιπτώσεσι τί άποβαίνει ή τής φιλοσοφίας τιμή, εξελεγχόμενης ανεπαρκως προς διαφώτισιν του ανθρώπου επί ούσιωδως ανθρωπίνου ζητήματος, εν ή έγκεινται αι τε μάλλον επείγουσαι ήμων άνάγκαι και τὰ προσφιλέστατα συμφέροντα;

εν τοίς Σκωτικойς όρεισι διά τήν στρατολογίαν της. Πάντα τὰ εθνη έχουσι τὰ προτερήματά των εν τῷ πολέμῳ, π. χ. οι Τυρολαοι άριστευουσιν εν τῷ εξακοντίσειν, οι δε ήμέτεροι όρειβάται διαπρέπουσι τὰ μάλιστα εν τοίς εκ του συστάδην άγωσι. Και μολονότι άντέχουσι καλλίτερον παντων των άλλων Ευρωπαϊων εις τὰ δεινά και τὰς κακουχίας του πολέμου, δέν έχουσιν εν τούτοις ουδέν θηριώδες ή ώμόν εν ταίς καρδιαίς αυτων, και άποδειξις τούτου ότι διήλθον συχνάκις τήν των έχθρων χώραν χωρις να αφήσωσιν ίχνος κακοποιίας. Δέον όμως να διοικωνται υπό διοικητων σωφρονων, διότι όσῳ είναι ευπειθείς προς τους ευγενεις και ήπιους άρχηγους των, τώσῳ καταλαμβάνονται υπό μεγάλης κλίσεως προς στάσιν, όταν τυγχάνωσιν εκεινοι υπερήφανοι ή σκληροί. Ιδου τὸ κύριον ελάττωμά των!

Τὸ πρώτον των Όρειβατων σύνταγμα. τὸ περιφημον Blach Wateh, σχηματίσθη τῷ 1740 και είναι τὸ 42ον σύνταγμα του Βρετανικου στρατου. Έστρατολογήθη κυρίως από τής φάτρας των Campbell, και εκέρδισε τὰς πρώτας δάφνας του εν τῷ έμφυλίῳ πολέμῳ εν Culloden. Τὸ όνομα *Μαύρη Φυλακή* προέρχεται από του ένδύματος του tartan, του κοσμουμένου υπό ποικίλων, μελανων, κυανων και πρασινων χρωμάτων. Τὸ σύνταγμα τούτο εστασίασεν εν έτει 1745 ενεκα των ύβρεων άμαθων "Αγγλων τινων χωρικων, και διότι εφοβούντο μήπως σταλώσιν εις τὰς Νοτίους Πολιτείας τής Αμερικῆς, ίνα πολεμήσωσι προς πολυ κατωτέρους και αναξιους τής ανδρείας αυτων. Αποκαταστάσης δέ τής τάξεως, συνετέλεσε τὸ εν λόγω σύνταγμα ουκ όλιγον εις τήν εν Fontenoy νικην των Βρετανων κατά των Γάλλων. Έκτοτε τὰ των Όρειβατων συντάγματα κατέχουν τήν θέσιν τής έμπρισθοφυλακῆς εν τῷ Βρετανικῷ στρατῷ. Ουδεις στρατηγός ήδυνήθη να τοποθετήση άλλους στρατιώτας πρό αυτων, διότι ουτοι ήσαν ου μόνον οι κάλλιστοι μαχηται εκ των υπό Wellington εν Ισπανία, και υπό Abercrombie εν Αιγύπτῳ, άλλλ και όμολογητέον ότι ή εν Waterlow μάχη θά άπέβαιεν εις ήτταν, αν οι Όρειβάται, δέν άντειχον τώσων ανενδότως εις τὰς των Γάλλων επιθέσεις, και εν στιγμαίς μάλιστα καθ' ας εκειτο ή τής ήμέρας τύχη επί ξυρου άκμης. Ταιαυτη ήτο ή ανδρεία αυτων εν τῇ Ινδικῇ Έπανάστασει άρχηγούντος του "Αγγλου Havelock, και του Σκώτου Campbell Lord Clyde, ώστε πολλοι ήσαν οι ειπόντες ότι οι μεν "Αγγλοι άπώλεσαν τὰς Ινδίας, οι δε Σκώτοι τὰς άνέκτησαν παλιν. Σημειωτέον δ' επίσης ότι ουτοι υπεφερον τὸ κύριον βάρος των εν Αιγύπτῳ έκστρατειων του Ούλσέλει.

Έν τούτοις σπεύδωμεν να δώσωμεν ταίς αναγνώσταις ήμων ιδέαν τινα περι των ένδύματων των ανηκόντων εις τὰς οικογενείας τὰς μάλλον γνωστάς εν Ευρώπῃ, λυπούμεθα δε σφόδρα ότι δέν δυνάμεθα ν' άπεικονίσωμεν εν τῇ αυτη σελίδι τὰ λαμπρά και πολυποικιλα χρώματά των.

(Έπειται τὸ τέλος).

Οι ταῦτα λέγοντες ἐπιλανθάνονται πράγματός τινος καταληλοτάτου το καθ' ἡμᾶς πρὸς ὑπόδειξιν τοῦ κενού τσαυτῆς ἀμετροπέρας, ὅτι δηλ. ἐπὶ τοῦ περὶ ἐλευθερίας ζητήματος οὐδ' οἱ θεολόγοι μᾶλλον ἢ οἱ φιλόσοφοι κατώρθωσαν νὰ ἄρῃσι τὰς περὶ τούτου διαφωνίας. Ἀπὸ τῶν πρώτων τοῦ Χριστιανισμοῦ αἰώνων ἠγέρθη ἡ περὶ χάριτος καὶ αὐτεξουσίου ἔρις. Ὁ Πελάγιος καὶ ὁ Κελέστιος ἀνακηρύσσουσι τὸν ἄνθρωπον κύριον τῆς εἰμαρμένης αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ διαπίρῳ ὑπὲρ ἐλευθερίας λατρεῖα τῶν ἐπιλανθάνονται πλέον τοῦ ἐνός θεμελιώδους αὐτῆς ὅρου καὶ προκαλοῦνται σφοδρὰ ἀντιδράσεις. Οἱ Μοναχῶν λόγῳ μόνον πρεσβεύουσι τὸ αὐτεξουσίον, ἔργῳ δ' ἀναιροῦσιν αὐτό, ὡς περὶ οἱ περὶ τὸν Πελάγιον κατήργουν τὴν χάριν ὑπὸ τὸ πρόσχημα νὰ τὴν ὀρίσωσιν. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς θορυβώδους ταύτης συζητήσεως ἀκορεταὶ ἡ σεβαστὴ φωνὴ τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου, ἀποπειρωμένου νὰ ἀποκαταστήσῃ στερεῶς τὴν μυστηριώδη ἰσορροπίαν μεταξὺ τοῦ αὐτεξουσίου καὶ τῆς χάριτος. Ἐπίτευξεν; Ἐλύσε τὴν δυσχέρειαν ὀριστικῶς; Δυνάμεθα νὰ διατάξωμεν, βλέποντες ἀναφυρόμενην μεταξὺ τοῦ Ἁγίου Θωμᾶ καὶ τοῦ Δουν-Σκότι, τοῦ Λουθήρου καὶ Ἐράσμου, τοῦ Ἀρμινίου καὶ Γιομάρου τὴν παλαιὰν ἔριν, καὶ ἀκούοντες ἐπικαλούμενον ὑπὸ τοῦ Λουθήρου καὶ Καλθίνου, καθὼς καὶ ὑπὸ τοῦ Ἰανσενίου καὶ Σαίν-Συρᾶν τὸ σεβαστὸν ὄνομα τοῦ ἀντιπάλου τοῦ Πελαγίου. Τί δὲ πράττει, ἡ ἐκκλησία ἐν μέσῳ τῶν θορυβωδῶν τούτων ἀμφισβητήσεων; Ὡς περὶ ὁ ὀρθὸς λόγος ὑπερασπίζει τὰ δίκαια τῆς θείας ἐνεργείας κατὰ τῶν ἀποκλειστικῶν ὁπαδῶν τῆς ἐλευθερίας καὶ κατὰ τῶν θιασωτῶν τῆς ἀητητῆτος χάριτος, στηρίζει τὸ ἀνεξάρτητον καὶ ὑπεύθυνον τοῦ ἀνθρώπου. Οὐδὲν βεβαίως συνεισφέρει τῆς διπλῆς ταύτης καταστάσεως. Ἄλλ' ἀποπλίζει καὶ οὕτω τοὺς ἀντιπάλους καὶ λύει ὀριστικῶς τὸ αἰ ἀναφυρόμενον δῶμα, οὗ οἱ ὑποκριταὶ καλοῦνται ἐναλλάξ Πελαγιστῶν καὶ Προριστῶν, Σκοτιστῶν καὶ Θωμιστῶν, Καλθινιστῶν καὶ Ἀρμινιστῶν, Ἰανσενιστῶν καὶ Μολινιστῶν; Προφανῶς οὐχί, ἡ δὲ κατάδηλος αὕτη ἀνικανότης δέον ν' ἀποδοθῇ τῇ αὐτῇ αἰτίᾳ ἧς μέλλομεν νὰ ποιήσωμεν χρῆσιν πρὸς ἐξήγησιν τῶν ἀντιφάσεων τῶν φιλοσοφικῶν συστημάτων, ὅτι δηλαδή τὸ περὶ ἠθικῆς ἐλευθερίας ζήτημα μακρὰν τοῦ νὰ ἦ ἀπλόον ἐστὶν ἐν τῶν μᾶλλον περιπλόκων ἐξ ὧσιν προκαλοῦνται τὴν τοῦ θεολόγου καὶ φιλοσόφου ἐμβριθὴ μελέτην.

Εἰ προὔκειτο μόνον νὰ καταδηλώσωμεν τὴν τῆς ἐλευθερίας ὑπαρξίν, οὐδεμίαν ἠθέλομεν εἶχει δυσχέρειαν ἐπειδὴ τοσοῦτον ἐναργῶς, ἀριδῆλως καὶ ἀναμφιλέκτως ἐπιμαρτυρεῖ ἡμῖν αὐτὴν ἢ συνειδήσεις καὶ διὰ τοσοῦτον φανωτάτων χαρακτήρων ἐγκεχυρᾶται ἐν τε τῇ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἱστορίᾳ καὶ ἐν πάσαις ταῖς κοινωνικαῖς θερμοθεσίαις ὥστε οὐδενὶ φιλοσόφῳ ἠθέλει ἐπιβλεῖν νὰ τὴν διαμφισβητήσῃ. Ἄλλ' ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἐνεργῇ ἐλευθερῶς, δὲν ἐνεργεῖ δ' ἀπλόου ἀνεξαρτησίας, αἱ ἀποράσεις αὐτοῦ ἐρεῖδονται ἐπὶ αἰτίων. Τίνα δὲ τὰ αἴτια ταῦτα; Ἄρα εἶσι τῆς αὐτῆς φύσεως καὶ καταγωγῆς, εἴτε καταγωγῆς καὶ φύσεως διαφόρων; Ποῖον δὲ τὸ ὀρισμένον ὄ-

ριον τῆς ἐαυτῶν ἐνεργείας; Τίς ὁ τρόπος, τὸ πῶς τῆς ἐαυτῶν ἐπιρροῆς; Δὲν ἀρκεῖ τοῦτο: ὑποθετίσθωσαν λελυμένα τὰ ζητήματα ταῦτα: ὑπολείπεται εἰσεῖν ν' ἀποκαταστήσωμεν ἐν ἀρμονίᾳ τὸ αὐτεξουσίον μετ' ἄλλης τάξεως ἀληθειῶν ἐπίσης βεβαίων. Πῶς ἡ μερὶς αὕτη τῆς διακληρωθείσης τῷ ἀνθρώπῳ ἀνεξαρτησίας συμφωνεῖ μετὰ τῆς γενικῆς τοῦ κόσμου οικονομίας, μετὰ τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἀκάμπτου γεωμετρίας τῆς προϊσταμένης ὡς εἰκὴν εἰς ἀπάσας τὰς τοῦ σύμπαντος κινήσεις; πῶς νὰ πιστεύσῃ τις τὴν τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν καὶ τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐλευθερίαν, τὸν Θεὸν παντοδύναμον καὶ τὸ πλάσμα ὑπεύθυνον; Αὐτὸς ὁ Θεὸς ἐστὶν ἐλεύθερος; Ἐὰν δὲν ἦ κάτοχος τῆς ἐλευθερίας, πῶς ἠδυνήθη νὰ προικίσῃ δι' αὐτῆς τὸν ἄνθρωπον; ἐὰν ἦ κάτοχος αὐτῆς, πῶς ἐστὶν ἀναμάρτος; Ἡ θεία αὕτη ἐλευθερία ἐστὶν ἀνεξάρτητος παντός λόγου ἐνεργείας; Τούτου παραδεκτοῦ γεγονότος οὐδὲν κοινὸν μεταξὺ ταύτης καὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας ἐκτός τοῦ ὀνόματος, ἀρνούμενου δὲ φαίνεται ὅτι ὑποβάλλομεν εἰς ὄρους τινὰς τὸ "Ὀν τὸ ἀπλόουτον, τὸ ἀπεριόριστον, φαίνεται μάλιστα θέλοντες νὰ καταβιβάσωμεν αὐτὸ μέχρι τῶν ἀθλίων διαταγῶν τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν ἐνεργητικότητος. Ὅποια ἄβυσσος δυσχερειῶν! Ὅποια πηγὴ διαφωνιῶν καὶ ἀντιρρήσεων! Τούτο κατάδηλον ποιεῖ τὸ μέγεθος τοῦ ζητήματος καὶ ἐξαιτεῖ τὴν πρὸς τοὺς θεολόγους καὶ φιλοσόφους ἐπεικὴ κρίσιν. Ἐνόσω πρόκειται μόνον ν' ἀποδείξωσι τὴν τῆς ἐλευθερίας ὑπαρξίν πάντες ὁμοφρονῶσι πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ ἀνθρώπινον γένος. Ὅταν ὁμοῦ ἀποπειρῶνται νὰ ὀρίσωσιν ἐπιστημονικῶς τὴν ἐλευθερίαν, ν' ἀνερευνήσωσι τοὺς ὄρους αὐτῆς, νὰ συμβιβάζωσιν αὐτὴν εἴτε μετ' ἄλλων γεγονότων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, εἴτε μετ' ἄλλων ἀνωτέρας τάξεως, νὰ κατανοήσωσι τέλος τὴν γενικὴν οὐσίαν, τὸ πῶς τῆς ἐνεργείας τῆς, τότε δὴ ἀναφύονται αἱ δυσχέρειαι καὶ ἐγείρονται αἱ ἀντίθετοι γνώμαι. Δὲν νομίζομεν δὲ ὅτι αἱ ἀντιθετοὶ αὗται γνώμαι δύνανται ποτε νὰ καταργηθῶσιν ὀλοκλήρως, καὶ ὅτι αἱ ἐγείρουσαι αὐτὰς δυσχέρειαι δύνανται νὰ λάθωσι πλήρη καὶ ὀριστικὴν ἐξήγησιν, ἀλλὰ τοῦτο οὐδῶλως δηλοῖ ὅτι ἡ φιλοσοφία καταδικασμένη ἐστὶν ἐπὶ τοσοῦτον οὐσιώδους ἀντικειμένου εἰς ἀπραξίαν καὶ ἀδυναμίαν. Ἡ φιλοσοφία οὐκ ἀγόνους κατέβαλε προσπαθείας πρὸς διαφώτισιν τοῦ φοβεροῦ σκότους τοῦ προβλήματος τούτου καὶ καθ' ἐκάστην φέρει εἰς αὐτὸ νέα τινὰ φῶτα. Κατέχει δὲ σταθερὸν πρὸς αὐξήσιν τοῦ ἐαυτῆς θησαυροῦ μέσον, ὅπερ ἐστὶν ἡ ψυχολογικὴ ἀνάλυσις. Καθ' ὅσον δ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰσάγεται ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ ἡ τῆς ἐσωτερικῆς θεωρίας μέθοδος, καὶ καθ' ὅσον ἐθίζεται ν' ἀναζητῆται ἡ τῶν μεγάλων πάντων φυσικῶν αἰνιγμάτων ἐρμηνεία οὐχί ἐν τοῖς τῶν αἰσθήσεων ἰνδάλμασιν ἢ ἐν ταῖς τῆς νοήσεως ἀφηρημέναις ἰδέαις, ἀλλ' ἐν αὐστηρῇ καὶ προσεκτικῇ ψυχολογίᾳ, τότε ἤγγικεν ἡ στιγμή καθ' ἣν τὸ περὶ ἐλευθερίας ζήτημα χωρὶς νὰ διασαφηνισθῇ καθ' ἅπαν αὐτοῦ τὸ βάθος θέλει εἶσθαι δυνατὸν νὰ λάθῃ κανονικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν λύσιν.

Ἡ ψυχολογικὴ μέθοδος δὲν ἐφηρμόσθη ἴσως καθ' ἅπασαν αὐτῆς τὴν ἀριστείαν καὶ εἰλικρίνειαν ἐν τῇ ἀπασχολούσῃ ἡ-

μᾶς ὕλῃ: αὕτη ἐπιβάλλει τῷ φιλοσόφῳ δύο ἀπαραιτήτους ὑποχρεώσεις, πρῶτον ὀφείλει οὗτος ν' ἀναζητῆ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ οὐχί ἀλλαχοῦ διὰ τοῦ φωτός τῆς συνειδήσεως τὸν ἀρχικὸν τῆς ἐλευθερίας τύπον. Ἡ ἐλευθερία τῷ ὄντι δυνατὸν νὰ εὑρεθῇ ἐν οὐσί τοῖς μάλᾳ διαφόροις καὶ ὑπὸ τὰς μᾶλλον ἀντιθέτους ἀρχάς: ὑπάρχει εἰς τὰς ὄντων ὑπὲρ ἄνθρωπον, καὶ εἰς ἀτελέστερα αὐτοῦ: ἀλλ' ἀντὶ νὰ σχηματίσωμεν ἀφηρημένην ταύτης ἰδέαν, εἴτε αὐθαίρετόν τινα ἰδανικότητα, ἀντὶ νὰ ζητῶμεν εἰκαίως ἐν τῇ φύσει τὸν ταύτης τύπον, οὐκ ἐστὶν προδήλως ἀναγκαῖον νὰ θεωρήσωμεν αὐτὴν τὸ πρῶτον πλησιέστατα ἡμῶν, ἐντὸς ἡμῶν, ἐκεῖ ἐνθα φαίνεται ἡμῖν ἀντικρῶ, ἀμέσως καὶ ἀπροκαλύπτως: Ἰδοὺ ὁ πρῶτος ὄρος ἀληθοῦς τῆς ἐλευθερίας θεωρίας: δευτέρος δὲ ἐστὶν ὁ ἐξῆς, ἀφοῦ καταλάβῃ τις ἐν τῇ συνειδήσει τὸν τῆς ἐλευθερίας ἐνεργείας τύπον, νὰ σπουδάσῃ τὸν οὐσιώδη αὐτοῦ χαρακτήρα, φροντίζων νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ παντός τοῦ ἐνυπαρχόντος μεταβλητοῦ καὶ ἰδίου, καὶ νὰ μὴ μεταβιβάσῃ αὐτὴν εἰς τὸν Θεὸν ἢ ἀφοῦ αὐστηρῶς ἀποκόψῃ πᾶν στοιχεῖον ἀτελειότητος καὶ ἀρνήσεως. Πράγματι βεβαιότατον ἐστὶν ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ θετικὸν καὶ οὐσιώδες, ὡς καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις οὐσι προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ δέον ν' ἀνευρίσκηται ἐν αὐτῷ ἐξόχως, ἀλλ' ἐπίσης κατάδηλον ἐστὶν ὅτι μεταξὺ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ δέον νὰ ὑφίσταται ἡ αὐτῆς διαφορά ἢ διαχωρίζουσα πάντως τὸ ὑπέρατον "Ὀν τῶν δεδημιουργημένων ὄντων" ἐκ τούτου ἔπονται δύο ὄροι στερεῆς περὶ ἐλευθερίας θεωρίας: 1ον ἀναζητεῖν τὸν ἀληθῆ αὐτῆς τύπον ἐν τῇ συνειδήσει. 2ον διαστελλεῖν τὴν καθαρὰν τῆς ἐλευθερίας οὐσίαν ἐκ τῶν περιουσιῶν καὶ ἀτελειῶν τῶν ἐπιβαλλομένων αὐτῇ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Αἱ πλάναι ἅπασαι εἰς ἃς περιέπεσον οἱ φιλόσοφοι κατὰ τὴν περὶ ἐλευθερίας ἐξέτασιν προέρχονται ἐκ τῆς λήθης τοῦ ἐνός τῶν δύο τούτων ὄρων: ἐλλείπει τοῦ πρώτου ἐρρίφθησαν εἰς τὰ δύο συστήματα εἰς τὸ τοῦ πεπωμένου καὶ τὸ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἀδιαφορίας, συστήματα ἀντιφατικά, ἐξ ὧν τὸ δεύτερον ὑποτίθησιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ τροποποιηθῆται ἀναίτιως, τὸ δ' ἕτερον ὅτι τὰ αἴτια τροποποιῶσι καταναγκαστικῶς τὴν θέλησιν, δύο ὑπερβολαὶ ἐπίσης παράλογοι, ἐπίσης διαψευθεῖσαι δι' ἀκριβοῦς ἀναλύσεως τῆς συνειδήσεως. Ἐλλείπει τοῦ δευτέρου ὄρου ἄλλοι φιλόσοφοι ἔπεσον εἰς δύο πλάνας οὐχ' ἦττον ἐπικινδύνους ἢ αἱ πρώται: οἱ μὲν μεταφέροντες εἰς τὸν κόλπον τῆς θείας φύσεως τὸ ἀνθρώπινον γεγονός τῆς ἐλευθερίας ἐπέριψαν τῷ Θεῷ τοὺς διαταγμούς καὶ τὰς ἀδυναμίας τῆς ἀτελοῦς ἡμῶν ἀνθρωπότητος: οἱ δὲ πεπεισμένοι περὶ τοῦ βαθέως χωρισμοῦ τοῦ ὑπάρχοντος μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου ὑπέθεσαν τῷ Θεῷ ἐλευθερίαν οὕτως ἀπλόουτον, οὕτως ἀπεριόριστον ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ μηδεμίαν σχέσιν μετὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας καὶ νὰ συγχιτῆται μετὰ τῆς ἀνάγκης.

Μέλλομεν ν' ἀποπειραθῶμεν νὰ διαφύγωμεν τοὺς δύο τούτους σκοπέλους καὶ νὰ ὑποδείξωμεν τούτο μὲν ὅτι τὰ αἴτια ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς θελήσεως ἄνευ καταναγκασμοῦ, τοῦτο

δὲ ὅτι ἡ τοῦ Θεοῦ ἐλευθερία ὅσον ἀνωτέρα καὶ ἂν ἦ τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας ἔχει κυρίως τὴν αὐτὴν οὐσίαν.

Ἀποβλέψομεν μετὰ προσοχῆς εἰς τινὰς περιπτώσεις τῆς ζωῆς ἐν αἷς μυριάκις εὑρέθη πᾶς ἄνθρωπος ἐνεπιστεῦθη μοι μυστικὸν εἰς τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου, δύναμαι προδοῦς τὸ μυστικὸν τοῦτο νὰ εὐτυχῆτω, σῶμα δὲ νὰ ἐπενέγκω τὴν ἀπώλειαν τοῦ ἀνθρώπου, ὃν μισῶ τὰ μάλιστα ἐν τῷ κόσμῳ ἰδοὺ ταλαντεύομαι μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων αἰρέσεων. ἐξ ὧν ἡ μὲν δεικνύει μοι τὴν ἰκανοποίησιν τῆς κενοδοξίας καὶ τῆς ἐκδικήσεώς μου, ἀγορασθησομένων ἀντὶ τῆς τιμῆς μου, ἡ δὲ τὸν σεβασμὸν τοῦ δοθέντος λόγου μου καὶ τὸ καθαρὸν καὶ ἰκανοποιημένον τῆς συνειδήσεώς μου: τίς εἰλικρινὴς θὰ τολμήσῃ νὰ εἶπῃ ὅτι ἐστὶ κενὸν καὶ φαντασιώδες παράδειγμα; Ἀναλύσωμεν τὸ γεγονός τοῦτο καὶ ἐξαγάγωμεν τὰς ἐμπειροχομένας πάσας συνεπειάς.

Τὸ πρῶτον ἐὰν ὑπάρχῃ τι βέβαιον, πρόδηλον, ἀναμφισβήτητόν ἐστιν ὅτι μεταξὺ τῶν δύο τούτων αἰρέσεων, τηρῆσαι τὸ μυστικὸν ἢ προδοῦναι αὐτὸ εἰμι ἐντελῶς ἐλεύθερος: ἐνοῶ ἐκ τούτου, αἰσθάνομαι μετ' ἀητητῆτος ἰσχύος ὅτι αἱ δύο αὗται πράξεις εἰσὶν ἐπίσης δυναταί, ὅτι ἐξαρτῶνται ὅλως ἐκ τῆς ἐμῆς ἐνεργητικῆς δυνάμεως καὶ ὅτι ὅπως ἡ μὲν λάθῃ χῶραν μᾶλλον τῆς ἐτέρας δέον καὶ ἀρκούν ἐστὶ νὰ θέλω. Εἰμί ἄρα ἐλεύθερος, ἀλλ' ἐπὶ τίσιν ὄροις; τοῦτο πρόκειται ἡδὴ ν' ἀναζητήσωμεν. Προῦδωκα τὸ μυστικὸν τῆς τιμῆς, τὸ προὔδωκα ἐν ἐπιγνώσει, ἐκουσίως καὶ ἐν πλήρει ἐλευθερίᾳ, ἀπεφάσισα τοῦτο ἀναίτιως; Προδήλως οὐχί: ἐδελεάσθην ὑπὸ τῆς κενοδοξίας, ἐβουλήθην νὰ χαρισθῶ τῷ μίσει μου, τούτου δ' ἔνεκα ἠτήθην. Ὑποθετίσθω ὅτι δὲν ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ οὔτε συμφῆρον, οὔτε διάπυρος ἐπιθυμία πλοῦτου, οὔτε ὀργή, οὐθ' ἕτερον τι πάθος, ἢ πρᾶξις μου ἠθέλει εἶσθαι ἀνεξήγητος, δὲν ἠθέλον ἐπιτελεῖσαι αὐτήν. Ὑποθετίσθω ὅμως ὅτι μένω πιστὸς εἰς τὸν λόγον μου, ἡ πίστις αὕτη ἔχει ἀναμφισβήτητον αἶτιον: τῷ ὄντι τοῦτο μὲν ὀλόγος ὑπαγορεύει μοι ὅτι τὸ μυστικὸν τῆς τιμῆς ἐστὶν ἀπαρκαθίστατον, τοῦτο δὲ ἡ καρδιά μου πλήρης τῆς τοῦ ἀπόντος φίλου ἀναμνήσεως ἐνδομύχως παροτρύνει με πρὸς τήρησιν τοῦ δοθέντος λόγου μου.

Γενικέων τὸ γεγονός τοῦτο μέλλω νὰ ἐξαγάγω δύο συνεπειάς: πρῶτον ὅτι πᾶσα ἐλευθερία ἀπόφασις ὑποτίθησιν αἴτια, εἴτα τὰ αἴτια ταῦτα ἐπενεργοῦσιν ἐπὶ τῆς βουλήσεως ἄνευ καταναγκασμοῦ.

Ἐπέμενον δισχυριζόμενοι τινες ὅτι δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ καταναγκασθῇ ἀναίτιως. Ἡ γνώμη αὕτη τὰ μάλᾳ διαδομένη κατὰ τὸν μεσαίωνα, ἐπανελήφθη κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς χρόνους, παραδεκτὴ γεγονυμένη κατὰ διαφόρους βαθμούς ὑπὸ ἀνδρῶν πάνυ εὐφυῶν, οἱ οἱ Κλάρκ καὶ Ρέιτ, καὶ μάλιστα ὑπὸ περιουστᾶτων, οἱ οἱ Βοσσουέτος καὶ ὁ Φενελών. Ἐδοσαν δὲ τὸ ὄνομα ἐλευθερία τῆς ἀδιαφορίας εἰς τὴν ἄνευ αἰτίου, τὴν ἄνευ ὄρων, τὴν ἀπλόουτον ἐλευθερίαν, ἣν ἀπέδοσαν εἰς τε τὸν ἄνθρωπον καὶ εἰς τὸν Θεόν. Δὲν ἠρέεσθησαν διατεινόμενοι ὅτι ὁ ἄνθρωπος καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς δύνανται

Ο ΝΑΥΑΡΧΟΣ ΛΕΖΕΝ

ΑΡΧΗΓΟΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΝΑΥΤΙΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ ΠΡΟΣ ΑΝΑΔΙΟΡΓΑΝΩΣΙΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ

Ὁ ναύαρχος Λεζέν (Λαυρέντιος Ἰωσήφ), οὐ ἐπιτυχεστάτην εἰκόνα δημοσιεύομεν, χορηγηθεῖσαν ἡμῖν εὐμενῶς παρὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἡμερολογίου ἢ Παικίῃ Στοᾷ, ἐγεννήθη τῆν 25ην Αὐγούστου 1817. Καταταχθεὶς εἰς τὸ Ναυτικὸν τὸ 1834 προήχθη εἰς τὸ ἀνώτατον ἀξίωμα τὸ 1875.

Ἐτιμήθη διὰ πολλῶν παρασήμων, ἐν οἷς τὸ τῆς Γαλλικῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς καὶ ὁ Ἑλληνικὸς Μεγαλόσταυρος.

Ὁλιγοὶ ἀξιωματικοὶ δύναται γὰρ παρουσιάσαι τιλοὺς ὑπηρεσιῶν πρὸς τὴν πατρίδα αὐτῶν, οὗς ὁ ναύαρχος Λεζέν, οὕτως τὸ στάδιον ὑπῆρξε διηρηκῆς ἐργασία· ἐν τοῖσι, εἰ καὶ ἐπὶ τοσοῦτον εἰργάσθη καὶ ἐμόχθησε καὶ πολλὰκις ἐπληρώθη, μετ' ἐξαιρετικῆς ζωρότητος φέρει ἐπὶ τῶν ὁμῶν τὰ 68 αὐτοῦ ἔτη.

Ὁ περιφανὴς καὶ ἀκμαιότατος γηραιὸς ναύαρχος Λεζέν εἶναι γνήσιον τέκνον τῆς θαλάσσης, ἐν ἣ διήλθε τὸ πλεῖστον τοῦ βίου αὐτοῦ. Ἐμφερεῖται ὑπὸ λίαν φιλελληνικῶν αἰσθημάτων, εὐτέχνημα δὲ θεωροῦμεν, ὅτι εἰς τοιοῦτον ἐμπειροῦ καὶ διακεκριμένου Γάλλου ἀξιωματικοῦ ἀρετέθῃ ἢ ἀναδιοργάνωσις τοῦ ἡμετέρου Ναυτικοῦ, τοῦ παρέχοντος τὰς μάλιστα χρηστοτέρας ἐλπίδας περὶ τῆς συνεχείας τῶν ἠρωϊκῶν κατορθωμάτων τῶν ἐνδεῶν ἡμῶν προγόνων.

Ο ΣΤΡΑΤΗΓΟΣ ΒΟΣΣΕΡ

Ὁ στρατηγὸς Vossier, ἀρχηγὸς τῆς πρὸς ἀναδιοργάνωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ ἀποστολῆς, ἐγεννήθη τῷ 1831. Εἰσεβῶν εἰς τὴν Πολυτεχνικὴν Σχολὴν τῷ 1851 ἐσπούδασεν ἐν αὐτῇ καὶ εἶτα ἐν τῷ Σχολεῖῳ τοῦ Ἐπιτελείου. Μετὰ τὰς ἐκλεκτὰς αὐτοῦ σπουδὰς ταύτας ὑπηρέτησεν ἐπὶ δύο ἔτη εἰς σύνταγμα τι πεζικοῦ ἐν Ἀγρικῇ καὶ εἶτα εἰς σύνταγμα ἱππικοῦ, προαχθεὶς εἰς Λοχαγὸν τῷ 1857. Παρευρέθη εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῆς Ἰταλίας τῷ 1859 ὡς ὑλοπιπέτης τοῦ στρατηγοῦ Dien, φανερότερος ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Σολδερίνου τῇ 26 Ἰουνίου 1859. Ἐν τῇ μάχῃ ταύτῃ διαπρέψας ὁ Βοσσέρ, ἐτιμήθη διὰ τοῦ Σταυροῦ τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Μετέωχε τῆς ἐκστρατείας τοῦ Μεξικοῦ ἐν ἔτει 1863 καὶ διέπρεψεν αὐτόθι ἐπὶ τέσσαρα ἔτη, προαχθεὶς εἰς ἱππότην τοῦ Χρυσοῦ Σταυροῦ τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς. Τῷ 1870 ὑπηρέτησεν ἐν τῷ Γαλλογερμανικῷ πολέμῳ εἰς τὸν στρατὸν τοῦ Ῥήνου καὶ εἰς Μεντ, ὡς ταγματάρχης, παρενθεὶς εἰς ἀπάσας τὰς μάχας.

Προαχθεὶς εἰς ἀντισυνταγματάρχην τῷ 1871 ἐχρημάτισεν ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου μῆς μοιραρχίας πεζικοῦ, κατὰ δὲ τὸ 1876 διωρίσθη ἀρχηγὸς τοῦ ἐπιτελείου ἑτέρου στρατιωτικοῦ σώματος, προαχθεὶς εἰς συνταγματάρχην. Τῷ 1882 προήχθη εἰς ὑποστράτηγον καὶ τῷ 1884 εἰς ταξίαρχον τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς.

Ἐν τοιαύτῃ εὐρίσκειτο θέσει, ὅτε προσεκληθῆ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὡς ἀρχηγὸς τῆς στρατιωτικῆς ἀποστολῆς. Εἰς τὸν στρατηγὸν Βοσσέρ, ἄνδρα ἐπὶ πᾶσι διακεκριμένον καὶ στρατηγὸν ἐπιφανέστατον, ὁ Ἑλληνικὸς στρατὸς θὰ ὀφείλῃ τὴν ἐντελεστέραν αὐτοῦ μόρφωσιν, τὰ δὲ εὐάρεστα ἀποτελέσματα τῶν ἐξόχων προσπαθειῶν τοῦ ἀνδρὸς δὲν θὰ βραδύνωσι γὰρ γὰρ καὶ γὰρ ἀναγνωρισθῶσι παρ' ἀπάντων.

ἀνακρίτως νὰ ἐνεργῶσιν ὑπέθεσαν τὴν ἀπόλυτον ταύτην ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτὸ τὸ τῆς ἐλευθερίας οὐσιώδες ἐπόμεινον τῆς ἀρτι ὑποτυπωθείσης μεθόδῳ δὲν θὰ ποιήσωμεν λόγον περὶ τῆς καθόλου ἐλευθερίας, περὶ τῆς ιδεώδους καὶ ἀφηρημένης ἐλευθερίας· πρὶν τοιμήσωμεν νὰ εἰπωμεν τί δύναται νὰ ᾖ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐλευθερία, θέλομεν ἀναζητήσῃ ἐν τῇ συνειδήσει τί ἐστὶν ἡ ἴδια ἡμῶν ἐλευθερία καὶ ὑπὸ τίνος ὅρου ἐκδηλοῦται ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. Ἐξετάζοντες καὶ τὰς ὀλίγον σπουδαίας τῆς ζωῆς περιπτώσεις ἐναργῶς νοοῦμεν ὅτι καὶ αἱ ἐλευθέραι προαιρέσεις ἐπιτελούμεναι πράξεις ἡμῶν ἐρείδονται ἐπὶ αἰτίων ἐλαττήρια δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας εἰσὶν ἡ φιλοδοξία, τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκησις, τὸ καθήκον, ἡ τιμὴ, τὸ συμφέρον πᾶσα ὑλικὴ πρᾶξις, ἧς δὲν θεωρεῖται ἡ πρὸς τὰ ἰσσοτερικῶς κινουῦντα ταῦτα σχέσις νομιζέται σκοτεινὴ καὶ ἀνεξήγητος· ἢ ἐὰν δὲν ἀναζητήσῃ τὸ ταύτης αἴτιον, τοῦτο συμβαίνει, ἐπειδὴ φαίνεται ὅπως ἀσήμαντος. Οὕτω δὲ τί πράττουσιν οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον θρασυεῖς ὑπαδαὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδιαφορίας; Ἀναζητοῦσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ τὰς ἀνευ ὀνόματος καὶ σπουδαιότητος ἐκείνας πράξεις τὰς διὰ τὸ ἀσήμαντον καὶ γοργόν αὐτῶν διαφευγούσας πᾶσαν ἐκτίμησιν. Ὁ διδάκτωρ Ρέϊδ ἀπευθύνει τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν ἐκλέγῃ τις ἐν τῷ βαλαντίῳ του ἐν νόμισμα μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁμοίων, ὅπως δῶσῃ ἐλεημοσύνην ἢ ὅπως ἀποτίσῃ ὄφειλόν, ἔχῃ αἰτίον τι νὰ πρᾶξῃ τὴν ἐκλογὴν ταύτην. Καὶ ἐν τούτοις, λέγει, ἐσμὲν ἐντελῶς ἐλεύθεροι νὰ λάβωμεν τοῦτο τὸ νόμισμα κατὰ προτίμησιν πάντων τῶν ἄλλων. Ὁ Ρέϊδ ἐρωτᾷ μετὰ τίνος εἰρωνείας ἐὰν νομιζῶσι μετὰ βεβαιότητος ὅτι ὁ ὄνος τοῦ Buridan ἤθελεν ἀποθάνει μᾶλλον ὑπὸ πείνης ἢ ὑπὸ ἀθετήσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀρκούντος λόγου. Ἀντὶ τοῦ ἐπιμένει εἰς τὰ σχολαστικὰ ταῦτα ἐπιχειρήματα καὶ πάσας ταύτας τὰς ἀπηρχαιωμένας μαρίας ἀν ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν τί ἐστὶ πρᾶξις ἀνάκτιος, εὐχερῶς ἀναγνωρίζομεν ὅτι πρᾶξις ἀνευ αἰτίου ἐστὶ πρᾶξις ἄσκοπος, δηλ. πρᾶξις ἀνευ σκοπιμότητος, πρᾶξις δὲ ἀνευ αἰτίου καὶ ἀνευ σκοποῦ δὲν δύναται νὰ ᾖ πρᾶξις ἐλευθέραι· ἐπειδὴ οὐκ ἐστὶ πρᾶξις ἀπορρέουσα ἐκ τῆς νοήσεως.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Θ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

Γνωστός σοφός, ὁ Babinet, ὅστις ἀπηνῶς κατεφέρετο κατὰ τῶν προφητῶν τοῦ καιροῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀγυρῶν, ἠρέσκετο νὰ διηγῆται τὸ ἐξῆς ἱστορικόν:

Συγγραφεὺς τῆς ἡμερολογίων, περιοδεύων ἐν Ἑλβετίᾳ, προετίθετο νὰ κάμῃ ὄρεσιν ἑνὴν ἐκδρομὴν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο κα-

θαρός καὶ ὁ περιηγητὴς μας ἔτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὴν πορείαν του, ὅτε ὁ ξενοδόχος του, τὸν πλησιάζει, προσπαθῶν νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ σκοποῦ του. «Συνεβουλεύθη, τῷ λέγει, τὸ ἡμερολόγιόν μου καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ βρέξῃ». Ὁ περιηγητὴς μας γινώσκων κάλλιον παντός, τὸ παράλογον καὶ ἀνυπόστατον τῶν ἐν τοῖς ἡμερολογίοις προφητικῶν, οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἀξιοῖ τὴν ὄθησιν ταύτην. Ἐξέρχεται. Μετὰ δύο ὧρας τρομερὰ θύελλα τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του βεθρεγμένους μέχρι ὁστέων. «Εἶχατε δίκαιον, λέγει εἰσερχόμενος πρὸς τὸν ξενοδόχον, ἀλλὰ τίς εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ περιηγητοῦ ἡμερολογίου, ὅπερ συμβουλεύεσθε; «—Εἶνε ὁ κύριος Μ. Ε. (ἦτο ἀκριβῶς τὸ ὄνομα τοῦ ταξιδιωτοῦ μας), ποτὲ δὲν με ἀπατᾷ διότι ὁ Ε. . . οὗτος εἶνε τόσο ψεύστης, ὥστε ὅταν πέρνω πάντοτε τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ, τι λέγει, εἶμαι πάντα μέσα. Ἐλεγε πῶς θὰ κάμῃ σήμερον ὠραῖον καιρόν· δὲν εἶχα δίκαιον νὰ σᾶς πῶ νὰ μὴν ἐξέλθετε;»

Καὶ αὐτὸς ὁ ξενοδόχος μοὶ φαίνεται ἀκόμη πολὺ εὐπιστος. Οἱ συγγραφεῖς τῶν ἡμερολογίων εἰσὶν ἀπαταῶνες εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε οὔτε τὸ ἐναντίον τῶν λεγομένων τῶν πρέπει τις νὰ πιστεύῃ.

Οἱ ἀστρολόγοι καὶ οἱ ἱατροὶ οἵτινες συνέτασσον τὰ ἡμερολόγια ταῦτα, δὲν περιορίζοντο νὰ ὑποδεικνύωσι τὰς τροχιάς τῶν ἀστέρων καὶ τὰς ἐορτάς τοῦ ἔτους· προσέθετον ἀκόμη προφητείας περὶ τοῦ καιροῦ, τῶν πολιτικῶν κτλ. αἰτινες συνέτεινον εἰς τὴν μεγαλειτέραν τοῦ βιβλίου τῶν διαδόσιν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1550 ὁ Pierre Van Bruhesen, ἱατρός Φλαμανδός, ἐδημοσίευσεν ἡμερολόγιον, ἐν ᾧ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας ὑπεδείκνυε τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἠδύνατο τις νὰ καθαρίζεται, νὰ λούηται, νὰ κάμῃ ἀραιμάξεις, νὰ ξυρίζεται κτλ. Τοιαύτην δὲ προῦξένησεν τὸ βιβλίον του ἐντύπων ὥστε εἰς τὴν Βρυγῆν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἀπηγόρευσε εἰς πάντας τοὺς κουρεῖς νὰ ξυρίζωσι κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Van Bruhesen ἀπηγορευμένας ἡμέρας.

Γνωστὸν ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διήρουν τὰς ἡμέρας εἰς ἀποφράδας καὶ μῆ. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀπηγορεύοντο αἱ ἐπὶ δικαστηρίων ἀγορεύσεις, ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ αἱ συνεδριάσεις. Ὑπῆρχον καὶ τινες ἡμέραι κατὰ τὸ ἡμισυ ἀποφράδες, καθ' ἃς ἠδύνατο νὰ δικάζωσιν εἴτε τὴν πρωΐαν, εἴτε τὸ ἔσπερας.

Ἡρεῖ ἡ ἐξέτασις ἐνὸς ἡμερολογίου ὅπως γνωρίσωσι π. χ. τὴν τύχην, ἣτις ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸ νεογεννηθὲν παιδίον. Γνωστὸν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ὑπέθετον τὴν γῆν ἀκίνητον καὶ τὸν ἥλιον στρεφόμενον περὶ αὐτὴν καὶ διανύοντα πλήρη εἰς ἕν ἔτος περίοδον. Ὁ διαγραφόμενος οὗτος ὑπὸ τοῦ ἡλίου κύκλος (ὅστις πράγματι διανύεται ὑπὸ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀκίνητον) ἐκλήθη ζωδιακός, διότι οἱ ἀστέρες οἵτινες εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ κύκλου τούτου ἔφερον ὀνόματα ζώων, τὸν Κριόν, τὸν Ταῦρον, τὸν Καρκίνον, τὸν Λέοντα κτλ. Ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ

) Ἐ. Albert Levy. «Curiosités Scientifiques».

κύκλου τούτου εὐρίσκονται δώδεκα κύριοι ἀστερισμοί, οὓς διατρέχει ὁ ἥλιος μένων εἰς ἕκαστον τούτων ἐπὶ ἕνα μῆνα. Κατὰ τὸν μῆνα καθ' ὃν ἐγεννᾶτο τὸ παιδίον, ἢ ὡς ἔλεγον, συμφῶνως μετὰ τὸν δεσπόζοντα τῆς γεννήσεως τοῦ παιδὸς ἀστερισμόν. ἠδύνατο νὰ ἐξαγάγῃσι τὸ ὄροσκόπιον τοῦ παιδὸς τούτου· λέξις οὐδὲν ἄλλο δηλοῦσα ἢ ἐξετάζειν τὴν ὥραν, διότι καθ' ἣν στιγμὴν ἐγεννᾶτο τὸ παιδίον ὤφειλον νὰ ἐξετάσῃσι τὴν θέσιν ἣν ἐν τῷ οὐρανῷ κατεῖχεν ὁ ἥλιος.

Ἰδοὺ πῶς διετεινόντο οἱ ἀστρολόγοι ὅτι ἀνεγίνωσκον ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ βίβλῳ, ἐν ᾗ ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς χαράττει τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου καὶ ἐν ᾗ δύναται νὰ ἀναγνώσῃ τὸ μέλλον του». Ὑποθετίσθω ὅτι ἐγεννήθητε κατὰ τὸ ἔαρ, ὁ ἥλιος εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀστερισμόν τοῦ Κριοῦ: «Θὰ γείνητε ἀνδρείος ὑπερήφανος καὶ μακρόβιος». Ἐὰν ἐγεννήθητε τὴν Κυριακὴν, ἡμέραν τοῦ ἡλίου, θὰ εὐτυχήσητε καὶ θὰ γίνητε κληρονόμος κολοσσιαίων περιουσιῶν τὴν δευτέραν, ἡμέραν τῆς σελήνης, θὰ πληρώσητε τοὺς ἐχθρούς σας· τὴν τετάρτην θὰ προσβάλλησθε ἀπὸ ἀσθενείας καὶ θὰ ἔχητε πολλὰς ὀφειλάς. «Ὁ Κριὸς καὶ ὁ Ταῦρος, τὰ δύο πρῶτα ζῳδια, ἐπιδρῶσι μεγάλως ἐπὶ τῶν ποιμνίων· οἱ παῖδες οἵτινες γεννῶνται καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν τὰ ζῳδια ταῦτα φαίνονται ἐν τῷ ὀρίζοντι, θὰ ἀποκτήσωσι πολλὰ ποιμνία». Πῶς φαίνεται ἡ ἀφρονία αὐτῆ εἰς τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας; Ἡ Ζυγὸς (Ὀκτώβριος) ἐμπνέει κλίσεις, τάξεως καὶ δικαιοσύνης: οἱ ὑπὸ τὸ ζῳδιον τοῦτο γεννῶμενοι ἡγεμόνες θὰ κατασταθῶσιν ἡ εὐδαιμονία τῶν λαῶν τῶν. Ὁ Σκορπιός (Νοέμβριος) ἐνσπείρει ιδέας δυστρόπου καὶ κακούργου. Ὁ γεννῶμενος ὑπὸ τὸν Καρκίνον (Ἰούλιος) θὰ ὑποχωρῇ καὶ θὰ ταπεινωθῆται πάντοτε. Πάντες οἱ ὑπὸ τὸν Λέοντα (Αὐγούστος) γεννῶμενοι παῖδες θὰ γείνωσιν ἥρωες. Ἡ περιουσία τῶν ὑπὸ τὸν Αἰγόκαιρων (Ἰανουάριος) θὰ προχωρῇ ἐπαυξανόμενη». Ὁμολογῶ ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ ἑμαυτόν, θὰ ἠυχαριστούμην ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου προγνωστικῶν, δυστυχῶς ὁμοῦ ἡ Ἀστρολογία προσέθετε ὅτι: «Ἡ περιουσία θὰ προχωρῇ αὐξοῦσα, ἐὰν ὁ ἥλιος ἀνέρχεται τὸν ὀρίζοντα μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζῳδίου καὶ τὸ ἐλησμόνησεν καθ' ἣν στιγμὴν ἐγεννώμην, νὰ κάμωσι τὴν ἐπιβεβαίωσιν ταύτην.

Προφανές ὅτι οἱ ἀστρολόγοι, ὡς ἐκ τῶν τόσῳ ἀπολύτων ἐπιβεβαιώσεών των, ἑκατοντάκις, μυριάκις ἀπεδείχθησαν ψευδόμενοι, προσεῖχον ὁμοῦ νὰ μετριάσωσι τὸ ἀπόλυτον τῶν προρρήσεων τούτων, παρατηροῦντες ὅτι ἡ σελήνη καὶ οἱ πλανῆται ἠδύνατο νὰ ἐξασθενήσωσι τὴν ὑπερβολικὴν εὐνοίαν, ἢ τοῦναντίον νὰ μετριάσωσι τὴν κακοβουλίαν τῶν ἀστέρων. Πολὺ ὠραία, θεῖα· ἐγεννήθητε ὑπὸ τὸ ζῳδιον τοῦ Λέοντος, θὰ εἰσθε ἥρωας, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν πηδᾶτε καὶ κρύπτεσθε ὡς λαγῶς· ἡ ἀστρολογία λοιπὸν ψεύδεται; Ποσῶς. Εὐρίσκεσθε ὑπὸ τὴν ἐπίρρειαν δύο ἀντιθέτων ἀστέρων, τοῦ ἐνὸς ἐμπνέοντος τὸ θάρρος καὶ τοῦ ἐτέρου ἐπαγρυπνοῦντος περὶ τὴν διάσωσιν τῆς πολυτίμου ὑπάρξεώς σας· τὸ τελευταῖον ἐνίκησε, καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν ἐξηγήθη.

Τὸ σύστημα τοῦτο μετ' ἐπίσης ἀξιοθαυμάστου ἐπιτυχίας μετεχειρίζοντο καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν ἐθνικῶν. Ὅταν ἐκρινον ἀναγκαῖον νὰ πληρώσωσι τὰ θυλάκιά των, ἀνήγγελλον τινα τῶν καταστρεπτικῶν ἐκείνων συμβάντων, ἅτινα δυστυχῶς συχνάκις μᾶς ἐπισκέπτονται, σιτοδίας, ἐπιδημίας καὶ ἀφθόνους βροχάς. Ὅπως ἐξίλεωθῇ ἡ θεῖα μῆνις ἢ τὸ ἀνάγκη λιτανειῶν καὶ προσφορῶν. Ἡ θεῖα μῆνις δὲν μᾶς ἐπαπειλεῖ πλέον, δόξα τοῖς θεοῖς, τοῖς ἀποστρέψασιν τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς!..

Οὐδὲν ἑπ' ἀνάγκης θεωροῦμεν, νὰ ἐμμείνωμεν ἀποδεικνύοντες τὸ κοῦφον τῶν προφητειῶν, ἃς ἐπικερδῶς ἐξήγουν καὶ ἐφήρμοζον οἱ ἀστρολόγοι. Πῶς! πάντες οἱ τὴν αὐτὴν ἡμέραν γεννῶμενοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς διέπονται εἰμαρμένης; Ἐσκέφθη τις ποτε παρομοίαν ἀνοησίαν! Τί νὰ εἰπωμεν τότε περὶ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης φονευομένων χιλιάδων, τῶν συνταπτομένων ἐν σεισμῷ τινι ἐν ναυαγίῳ;..... Ὑπὸ τὸ αὐτὸ ζῳδιον ἄρα γε ἅπαντες ἐγεννήθησαν;

Ἀκούσατε τί λέγει ὁ ἀθάνατος ἄγγλος ποιητὴς Σαίξπηρ, περὶ τῶν φληναφιῶν τῆς ἀστρολογίας ἐν τινι τῶν δραμάτων αὐτοῦ: «Ὁ βασιλεὺς Λήρ».

»Πῶς! Ὅταν ἀσθενῶμεν ἢ δυστυχῶμεν (ὅπερ ἐξ ἡμῶν τῶν ἰδίων προσέρχεται) πρέπει νὰ κατηγορῶμεν ὡς αἰτίους τῶν δυστυχιῶν μας, τὸν ἥλιον τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, ὡς ἂν εἰ ἐμμεθα κακοὶ ἐξ ἀνάγκης, φρενοβλαβεῖς ἐνεκεν οὐρανίου διατάγματος, πανοῦργοι, λησταί, προδότες ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως ἀστέρων τινῶν, οἰνοπόται, ψεύσταί καὶ μοιχοὶ ὑπείκοιτες εἰς τὴν ἐπίρρειαν πλανήτου, ὥσει πᾶσαι αἱ κακαὶ ἡμῶν κατῆρχοντο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Θαυμαστικὴ ἐπιπόνησις ἐγκληματίου τινος, νὰ ῥίψῃ τὰς ἀχαλινώτους αὐτοῦ ὄρμας καὶ ὀρέξεις εἰς λογαριασμόν ἐνὸς ἀστέρος! Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἠνώθησαν ὑπὸ τὸν ἀστερισμόν τοῦ Δράκοντος καὶ ἐγεννήθησαν ὑπὸ τὴν Μεγάλῃν Ἄρκτον, ὥστε ὤφειλον νὰ εἶμαι ἀνάκλητος καὶ ἀναίσχυντος. Ποσῶς! Ὅθ' εἶμαι ὅσοι εἶμαι, καὶ ἐὰν ὁ μικρότερος τῶν ἀστέρων τοῦ στερεώματος προέστη κατὰ τὴν γέννησίν μου».

Ἦτος ἤθελε τις εἶπει ὅτι, ἀνευ λόγου ἐπιμένω τοσοῦτον διεξοδικῶς ἐπὶ ἀνοησιῶν, αἰτινες σήμερον πλήττουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πειραθῇ νὰ εἴπῃ: Ἀναμφιβόλως πάντα ταῦτα ἦσαν ψευδῆ, ἀλλὰ τίς λοιπὸν, εἰμὴ οἱ πρῶτοι λαοὶ, παχυλοὶ καὶ ἀδαεῖς, ἠδύνατο νὰ δώσουν πίστιν εἰς τοιαύτας φληναφίας; Τὰ ἔθνη διετέλουν τότε ἐν καταστάσει νηπιότητος, τὸ θέαμα τῶν οὐρανῶν ζωηρῶς ἐπληξε τὴν φαντασίαν των καὶ δὲν διείδον τὴν χεῖρα ἣτις ἔρριψε τοὺς ἀστέρας τούτους ἀντὶ τῆς θεότητος. Δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι μόνον οἵτινες ἀπεδέχθησαν τὰς παχυλάς ταύτας δεισιδαιμονίας. Αἱ πλάναι αὐταὶ διεδόθησαν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ ἐφθασαν μέχρις ἡμῶν. Καὶ δὲν εἶνε, ὡς θὰ ἠδύνατο τις νὰ πιστεύσῃ, οἱ λαοὶ οἱ ἀδαεῖς οἵτινες εἶχον καὶ ἔχουσι τὸ προνόμιον τῆς δεισιδαιμονίας: οἱ ἡγεμόνες αὐτοὶ συνεμερίζοντο τὴν πλάνην ταύτην. Ἰδοὺ δὲ τί ὁ Ῥωμαῖος ἱστορικὸς Τάκιτος ἀναφέρει περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου:

ὁ Τιβέριος διαρκούσης εἰς Ῥόδον τῆς ἐξορίας του, ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐγούστου, συνεβουλεύετο συγκαίως τοὺς ἀστρολόγους, οὓς ἐκ τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων μερῶν προσεκάλει, ἀλλὰ, ὅτε ὑπωπτεύετο, ὅτι αἱ ἀποκρίσεις τῶν ἦσαν ψευδεῖς ἢ δόλιαι, διέταττε τοὺς ὑπηρέτας του καὶ τοὺς κατεδρήμιζον ἐξ ὑψηλοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡμέραν τινα, καθ' ἣν προσεκάλεσε ἐν τῷ ἐπικινδύνῳ τούτῳ ἀποχωρητηρίῳ, κιάσημον τινα ἀστρολόγον. ἐπιτηδειώτατον, ὀνόματι Θράσυλλον, προειπόντα εἰς αὐτὸν τὴν ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου, καὶ μυρίας ἄλλας ἐπιτυχίας, ὁ Τιβέριος τῷ λέγει: — Ἀφ' οὗ εἶσαι τοσοῦτῳ ἐπιτήδειος, δύνασαι νὰ μοὶ εἴπῃς πόσος ἐτι σοὶ ὑπολείπεται χρόνος διὰ νὰ ζήσης; Ὁ ἀστρολόγος μας, γνωρίζων ὅτι οὐδείς τῶν συναδέλφων του διέφυγε τὰς παγίδας τοῦ Τιβερίου, ἐμάντευσε τὸν κίνδυνον, καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ ταραχθῆ, παρετήρησε προσεκτικῶς τὴν θέαν καὶ τὴν θέσιν τῶν ἀστέρων. Αἰφνης τὸν καταλαμβάνει αἰφνίδια ταραχὴ, καὶ ἀνακραζει: Βλέπω ὅτι μέγας κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην με ἐπαπειλεῖ κίνδυνος. Ὁ Τιβέριος εὐχαριστηθεὶς ἐκ τοῦ μεγάλου χαρισματός του, τὸν ἐρησυχάζει ἐναγκαλιζόμενος καὶ ἀποδεικνύων αὐτὸν ἕνα τῶν καλλιτέρων φίλων του.»

Ἐν παρομοίᾳ τινι περιπτώσει, ὁ ἀστρολόγος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. ἐξῆλθε πρὸς μεγάλην του τιμὴν εὐφωῶς τῆς παγίδος ταύτης. Ὁ ἀπάνθρωπος Λουδοβίκος ὁ ΙΑ'. κακὸς υἱὸς καὶ κακὸς πατήρ, οὗ ἡ συνείδησις ἦτο βεβαρυνμένη δι' ἐγκλημάτων, ἐφοβεῖτο εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὸν θάνατον. Νυχθημερὸν περικυκλούμενος ὑπὸ ἰατρῶν, ἐπωφελουμένων τοῦ φέβου τοῦ βασιλέως ὅπως ἀποκτήσῃ πλοῦτη καὶ τίτλους, εἶχε προσέτι καὶ ἀστρολόγον τινα ὀνόματι Γαλιόττην, ὃς ὤφειλε κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ συμβουλευῆται τὸν οὐρανόν. Σκιαφόβος, ἀνήσυχος ὁ βασιλεὺς, ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ ψευδόμενον τὸν ἀστρολόγον του καὶ νὰ τὸν τιμωρήσῃ διὰ τὰς δολιότητάς του. Προσκαλεῖ τὸν Τριστάν λέγων πρὸς αὐτόν:—Σύμβουλέ μου, ὁ Γαλιόττης εὐρίσκειται ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μου, μετὰ τινος στιγμῆς θὰ τὸν ἀποπέμψω πρὸς σεξὸν εἰς τὰς λέξεις, ἃς θὰ τῷ ἀποστεινῶ, ἀποπέμψων αὐτόν. Ἐὰν τῷ εἴπω:—Ἰπάρχει Θεὸς τις ἄνωθεν ἡμῶν... νὰ ἀπαγχορισθῆ παρευθός. Ἐὰν ἀπ' ἐναντίας τῷ εἴπω:—Ἰπαγε ἐν εἰρήνῃ, πρόσεξον οὕτε τρίχα μὴν ἐγγίσης ἐκ τῆς κεφαλῆς του. Ἐπὶ τούτῳ ὁ Λουδοβίκος εἰσερχόμενος ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, ἐρωτᾷ τὸν Γαλιόττην ἐὰν νομίζῃ ὅτι θὰ ζήσῃ ἐπὶ πολὺ. Ὁ ἀστρολόγος διαβλέπων τὰ διαβούλια τοῦ βασιλέως, τῷ ἀποκρίνεται: «Μεγαλειότατε, οἱ ἀστέρες μοὶ εἰδείξαν ὅτι αἱ τύχαι μας εἰσὶν ἀλληλένδετοι: ἀγνωσθὲ, τὸ ἠμολογῶ, τὴν ἀκριβῆ στιγμὴν τοῦ θανάτου μου, ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι θὰ σὰς προλάβω κατὰ τρεῖς ἡμέρας». Ὁ βασιλεὺς ἐσπευσεν, ἐννοεῖται, νὰ ὀδηγήσῃ τὸν ἀστρολόγον του ἐπαναλαμβάνων εἰκοσάκις: — Ἰπαγε ἐν εἰρήνῃ! Ἰπαγε ἐν εἰρήνῃ!

Ἀναμνησκόμενοι τῆς ἱστορίας τοῦ Τιβερίου καὶ τοῦ Λουδοβίκου, ἠθελήσαμεν νὰ δεῖξωμεν, ὅτι αἱ παχυλαὶ αὐταὶ προλήψεις δὲν ὑπῆρχον μόνον παρὰ τῷ λαῷ· πρέπει δυστυχῶς

νὰ προσθέσωμεν ὅτι ταύτας δὲν ἐνεκοιλώθησαν μόνον οἱ βάνουσοι καὶ οἱ ἀπαίδευτοι, ἀλλὰ πλῆθος σοφῶν ὧν τὰ ὀνόματα ὑπ' ἄλλας ἐπόψεις εἰσὶν ἐπίζηλα.

Ὁ μέγας Δανὸς ἀστρονόμος Tycho-Brahé, ὅστις ἐξῆλθε πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ 17. αἰῶνος, ἐπίστευε τυφλῶς εἰς τὴν ἀστρολογία. Εἰς τί θὰ ἐχρησίμευον ἔλεγεν οἱ πλανῆται, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ μᾶς δηλώσῃ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των, τὰς περιπετείας τοῦ βίου μας; Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες μᾶς ἤρουν.*

Ὁ Tycho συνεπέρανε. φαίνεται, ἐκ παρατηρήσεώς τινος τοῦ πλανήτου Ἄρεως ὅτι τὸ πρόσωπόν του θὰ ἐγένετο δυσμορφον. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐπραγματοποιήθη. Ὁ Ἀραγὼ μᾶς διηγείται ὅτι περιοδεύων ἐν Γερμανίᾳ, ἦλθε μετὰ τινος εἰς λόγους ἐνεκεν..... γεωμετρικοῦ θεωρήματος! Ἡ εἰς ἐδεικνύθη καὶ ἐνηκολούθησε μονομαχίᾳ ἐξ ἧς ὁ Tycho ἀπώλεσε τὴν βινὰ του. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀνηλεὴς αὕτη σύμπτωσις, ἀπῆλπισε τὸν Tycho, ὡς ἄνθρωπον, τὸν ἐπλήρωσεν ὅμως χάρις ὡς ἀστρολόγον. Ἡ εἰμαρμένη ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ Ἄρεως δὲν τὸν εἰδοποίησε;

Διηγούνται προσέτι, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀσθενείας ἐξ ἧς ἀπέβιασε, ὁ Tycho ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ πλανήτης Ἄρης κατεῖχεν ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν θέσιν ἣν ἀκριβῶς καὶ κατὰ τὴν τῆς γεννήσεώς του ἡμέραν, (ἐννοεῖται, ὅτι δι' ὑπολογισμῶν ὤρισεν τὴν θέσιν τοῦ Ἄρεως κατὰ τὴν 13 Δεκεμβρίου 1546, ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του), προσέτι ὅτι ἡ σελήνη εὐρίσκειτο ἐν συζυγίᾳ μετὰ τὸν Κρόνον! Μάτην οἱ ἰατροὶ τὸν ἰκέτευον νὰ μὴ φάγῃ πρὸς τί! οἱ ἀστέρες δὲν ἀνήγγελλον τὸν θάνατόν του; Ὁ μέγας οὗτος σοφὸς ὅστις μ' ὄλας τὰς ἀδυναμίας τοῦ πνεύματός του, ἐγένετο διάσημος ἀστρονόμος, συγγραφεὺς θαυμασίων ἔργων περὶ τῶν ἀνωμάτων τῆς σελήνης κινήσεων, τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός, τῆς θέσεως τῶν ἀστέρων κτλ. ἀπέθανε τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1601.

Ὁ Κέπλερ, ὁ θαυμαστός Κέπλερ, ἐπίστευε, ἢ προσεποιεῖτο πιστεῦναι εἰς τὴν ἀστρολογία. Προέλεγε τὰ μέλλοντα, ἐξῆγε ὠροσκοπία, καὶ ἰδοὺ πῶς ἐξήγει τὰς ιδέας του: «Οἱ ἄνθρωποι ἀπατώνται πιστεύοντες ὅτι οἱ ἀστέρες ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν γηίνων πραγμάτων. Οἱ ἀστέρες τὸ φῶς των μόνον μᾶς πέμπουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς διαφόρου τῶν ἀκτίνων συμμορφώσεως, κατὰ τὴν τοῦ ἐμβρύου γέννησιν, τὸ τέκνον λαμβάνει ἐν τῇ ζωῇ τοιάνδε ἢ τοιάνδε μορφήν. Ἐὰν ἡ συμμορφώσις τῶν ἀκτίνων ἐστὶν ἀρμονικὴ, διαπλάττεται εὐειδῆς ψυχὴ διαμορφούσα αὐτὴ ἑαυτὴ ὠραῖον ἐνδιαίτημα».

Ἐκεῖνο ὅπερ δικαιολογεῖ ὀλίγον τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Κέπλερ οὕτε λέξιν ἐκ τῶν ἀνοησιῶν τούτων παρεδέχετο, καὶ ὅτι τὰς ἐξέφραζε μόνον καὶ μόνον ὅπως κερδίξῃ χρήματα τινα ἀγκαλὰ πρὸς συντήρησίν του, εἶνε ἡ ἐξῆς ἀπολογία πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας αὐτόν, ὅτι ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀστρολογία: «Οἱ φιλόσοφοι, ἐναθρονόμενοι ἐπὶ τῆς σοφίᾳ των, δὲν ὤφειλον μετὰ πικρίας νὰ ψέγῃσι τὴν θυγατέρα τῆς ἀστρονομίας (ὁ Κέπλερ

*) Ἴδε Albert Lévy.

ὑπονοεῖ τὴν ἀστρολογία). Ἡ θυγάτηρ αὕτη τρέφει τὴν μητέρα της. Πόσον, ὅντως, θὰ ἦτο στενὸς ὁ κύκλος τῶν σοφῶν τῶν περὶ τὴν ἀστρονομίαν καταγινομένων ἐὰν δὲν ἠλπιζον ὅτι θὰ ἀναγνώσῃσι τὴν μέλλουσαν τύχην αὐτῶν ἐν τῷ οὐρανῷ».*

(Ἐπεται τὸ τέλος)

ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς διηγείται τὸ ἐξῆς περίεργον ἱστορικὸν εἰλημμένον ἐκ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχιεροῦ τοῦ Palais Royal, ὅτε διετελεῖ ὡς γραμματεὺς ἐν τινι γραφεῖῳ αὐτοῦ:

Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος Ἰωσήφ (Philippe d'egalité ἐν τῇ ἐπαναστάσει) νυμφευθεὶς ἐν ἔτει 1768 τὴν δούκισσαν τῆς Ὀρλεάνης ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1772 θυγάτριον, ὅπερ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπέβιασεν.

Ἐν τούτοις μετ' ἱκανῶν ἐτῶν παρέλευσιν μὴ εὐτυχῆσας ὁ Δουῆ ν' ἀποκτήσῃ ἕτερον τέκνον, καὶ μάλιστα ἄρβεν, ὅπως διαδεχθῆ αὐτὸν ἐν καιρῷ καὶ κληρονομήσῃ σῆμαμα τὰς ἀπεράντους κτήσεις, αἰτινες ὤφειλον ν' ἀποδοθῶσι τῷ βασιλεῖ ἐν τῇ περιπτώσει ὁ Δουῆ δὲν ἠθέλην καταλίπει διάδοχον, ἀπεφάσισεν, ἵνα περιηγηθῆ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν ἐλπίζων ὅτι τὸ τερπνόν τούτο ταξίδιον ἤθελε συντελεσεῖ εἰς ἐπίτευξιν τοῦ διακαοῦς αὐτῶν πόθου.

Περιοδεύοντες ὡς κόμητες τῆς Joinville ἀφίκοντο εἰς Modigliana ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων ὄρεων καὶ βαθυθῶν ἤρχισαν νὰ ἐλπίζωσιν ὅτι ἀπετελέσθη ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του.

Ὁ Δουῆ φῦσε προσηγῆς πρὸς πάντας δὲν ἐβράδυνε νὰ σχετισθῆ μετὰ τῶν κατοίκων, πολὺ δὲ μάλλον μετὰ τοῦ ἀρχιφύλακος Chiappini τῆς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ εἰρκτής, ἡ σύζυγος τοῦ ὁποίου συνέπεσε τότε νὰ τυγχάνῃ ἐγκυος.

Πληροφρηθεὶς τούτο ὁ Δουῆ συνῆψεν ἀμέσως συμφωνίας μετὰ τοῦ ἀρχιφύλακος περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν τεχνησομένων τέκνων αὐτῶν ἐν τῇ περιπτώσει ἡ σύζυγος τοῦ ἀρχιφύλακος γεννήσει ἄρβεν, ἡ δὲ δούκισσα θῆλυ. Καὶ ὄντως μετ' οὐ πολὺ συνέβη ὅτι ὁ Δουῆ ὑπώπτευσεν, καὶ, δωρησάμενος τῷ ἀρχιφύλακῳ σπουδαίαν χρηματικὴν ἀμοιβήν, ἀφοῦ προηγουμένως ὤρκισεν ὅτι ἠθέλε τηρήσει αὐστηρὰν ἐχεμύθειαν περὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἀντήλλαξαν τὰ νεογνά αὐτῶν, καὶ τὸ εὐγενὲς ζεύγος ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους, καταστῆσαν γνωστὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τὴν γέννησιν τοῦ μέλλοντος διαδόχου αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ 8βρίου 1773 ἀποκρύψαν τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τῆς γεννήσεως, ἧτις ἐγένετο τὴν 17 Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἐν τούτοις ἡ γνησία θυγάτηρ τοῦ δουκὸς τῆς Ὀρλεάνης Μαρία Στέλλα διῆλθε τὴν νηπιότητα καὶ τὰς ἡμέρας τῆς

*) Ἴδε Albert Lévy.

ἐφηβικῆς αὐτῆς ἡλικίας παρὰ τῇ ὑποτιθεμένη μητρὶ αὐτῆς, ἧτις κακῆς ἀνατροφῆς οὔσα, οὐδὲλως ἐφρόντιζε καὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον θυγατρὸς αὐτῆς, ἀλλ' ὅτε μὲν ἐπέπληττε τὸν σύζυγόν της διὰ τὴν ἐνοχλήν του ταύτην, ὅτε δὲ σκληρῶς καὶ ἀποτόμως πρὸς τὴν μικρὰν Μαρίαν Στέλλαν ἐφέρετο.

Ἡ Μαρία Στέλλα ὁσημέραι ἀναπτυσσομένη κατέστη ὠραιότατη νεανίς, καὶ ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν κατέστη σύζυγος τοῦ λόρδου Neuborough περιηγουμένου κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὴν Ἰταλίαν, καὶ ὠδηγήθη παρ' αὐτοῦ εἰς Ἀγγλίαν. Μετὰ τινα ἔτη ἀποβίωσαντος τοῦ λόρδου Neuborough ἡ Μαρία Στέλλα, καίτοι ἔχουσα τρία τέκνα, ἐγένετο σύζυγος τοῦ βαρῶνου Sternberg εὐγενοῦς Ῥώσσοι, καὶ κατήκτισεν εἰς Πετροῦπολιν, ἐν τῇ ἀπέκτησεν υἱόν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ διεζεύξατο τὸν δεῦτερον τούτων σύζυγόν της.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην λαβούσα ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Chiappini ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου, ἐπληροφόρηθη δι' αὐτῆς τὰ πάντα, ἐκτός τῆς ταυτότητος τῶν γονέων της, καὶ παρ' εὐθὺς ἀνεχώρησεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου μετὰ μεγίστης δραστηριότητος καὶ ἐνεργείας ἐρευνήσασα κατάρθωσε νὰ βεβαιωθῆ ὅτι ὁ κόμητις καὶ ἡ κόμισσα τῆς Joinville περιηγούμενοι τὴν Ἰταλίαν διέτριψαν ἐν τῇ γενεθλίῳ αὐτῆς πόλει κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεώς της, ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν περίου, ἐποχὴν ἡ κόμισσα ἐγέννησε τέκνον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναχωρήσαντες ἐκείθεν διηυθύνθησαν εἰς Γαλλίαν.

Τὰς πληροφορίας ταύτας ἔχουσα ἐφόδιον ἔλαβε τὴν εἰς Παρισίους ἄγουσα, καὶ ἐκεῖ ἀφικομένη ἐβεβαιώθη ὅτι ὄντως ὁ Δουῆ τῆς Ὀρλεάνης ἐπεσκέψθη τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1773, καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ ἰκρίωματος τὸ 1793, καὶ ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λουδοβίκος Φίλιππος κατεῖχε τὸ Δουκάτον καὶ τὸ Βασιλικὸν Ἀνάκτορον διάγων βίον μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυδάπανον ἐν Παρισίαις.

Κερδοσκοποὶ τινές, τότε, μαθόντες τὴν ἄξιαν τῆς Μαρίας Στέλλας καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, ἐσπευσαν νὰ τῇ ὑποσχέθωσιν ὅτι ἠθέλον κατορθῶσαι τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν ἀπαιτήσεων αὐτῆς δι' εἰρηνικῆς συνεντεύξεως μετὰ τοῦ Δουκὸς μὴ ἐπιτευχθείσης ὅμως τῆς τοιαύτης συνεντεύξεως, καὶ πεισθεῖσα ὅτι αἱ ὑποσχέσεις τῶν κερδοσκοπῶν ἀπέβησαν φροῦδαι, ἐδημοσίευσεν ἐν ταῖς ἐφημερίαις τῶν Παρισίων, ὅτι ἡ κυρία βαρῶνου Sternberg ἀφίκετο κατ' αὐτάς καὶ τυγχάνει ἐπιφορτισμένη, ἵνα διακοινώσῃ σπουδαίας καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας ἀνακαλύψεις τοῖς κληρονόμοις τοῦ κόμητος τῆς Joinville παρκαλεῖ αὐτούς, ἵνα σπεύσῃσι πρὸς συνάντησιν αὐτῆς κατοικούσης ἐν τῇ δῶφ τοῦ Ἁγίου Γερμανοῦ, ἀριθ. 14.

Οὐδὲν ὅμως καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων κατορθώσασα, καθ' ὅσον οὐδείς φέρων τίτλους τῆς τοιαύτης κληρονομίας ἐνεφανίσθη πρὸς αὐτήν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γενεθλίαν αὐτῆς πόλιν, καὶ ἐφοδιασθεῖσα διὰ νέων ἀναμφισθητῶν ἐγγράφων, δι' ὧν ἀποδεικνύετο ἡ ταυτότης αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Παρισίους

κατὰ τὸ 1824 ἔτος πρὸς διεκδίκησιν τῶν ὑπαρξασθέντων δικαιωμάτων της, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον Λουδοβίκου XVIII ὑπὲρ αὐτῆς καὶ ἡ ὑπόθεσις τῶν ἀξιωσέων της ἔμεινεν ἐκκρεμής.

Ἐν τούτοις ὁ Δουξ, γενόμενος βασιλεὺς, καίτοι γινώσκων τὰ πάντα, δὲν ἠθέλησε νὰ καταδιώξῃ αὐτήν, καὶ οὕτως ἀνεύχλητος μένουσα διῆλθε τὰς ἡμέρας αὐτῆς ἀπάσας ἐν Παρισίοις, κατοικοῦσα ἐν τῇ ὁδῷ Rivoli περιποιουμένη τὰ ὠραιότερα τῶν ἀνθῶν καὶ ὑπερδισχίλια πτηνὰ τῶν διαφόρων χωρῶν τῆς ὕψηλιου.

Ἡ περιπετειώδης γυνὴ Μαρία Στέλλα Πετρονίλλα Chiarpini ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν τῷ 1845 τὴν ἐπομένην τῆς ἐνάρεξως τῆς βουλῆς, εἰπούσα ὡς ὕστατον τῇ θαλαμηπόλῳ αὐτῆς «θὸς μοι τὴν ἐφημερίδα, ἵνα ἀναγνώσω τὸν ἐναρκτήριον λόγον τοῦ ληστοῦ τούτου».

ΤΟ ΧΡΗΜΑ

Οἱ πλείστοι τῶν ἀνθρώπων ἀποφεύγουσι πολλάκις νὰ πρὸφέρωσι τὴν λέξιν *χρῆμα*.

Καὶ πράγματι οὐδέποτε ἡ σπανιώτατα τὴν προφέρουσι, ἐνῶ σχεδὸν πάντοτε περὶ αὐτῆς ἠμιλοῦσιν. Π. ς.

Ἐτραπεζίτης λέγει, τὰ κεφάλαιά μου. Ἡ ἐν ὄρα γάμου, ἡ προίξ μου. Ὁ στρατιώτης, ἡ δεκαμερία μου. Ὁ ὑπάλληλος καὶ ὑπρέτης, ὁ μισθός μου καὶ τὰ τυχερά μου. Ὁ βασιλεὺς καὶ βουλευτὴς, ἡ ἐπιχορήγησις μου. Ὁ δικηγόρος, ἡ ἀμοιβή μου. Ὁ ἐφημεριδογράφος, αἱ συνδρομαί μου. Ὁ κληρονόμος, ἡ κληρονομία μου. Ὁ καλόγηρος, ἡ ἀπολαβή μου. Ὁ συνταξιούχος, ἡ σύνταξις μου. Ὁ ιδιοκτήτης, τὰ κτήματά μου. Ὁ διδάσκαλος, τὰ διδασκὰ μου. Ἡ κυβέρνησις, ὁ προϋπολογισμός μου. Αἱ ἀτμοπλοικαὶ ἐταιρίαι, ὁ ναῦλος. Ὁ μεσίτης, ἡ μεσιτεία μου. Ὁ ἀρχοχόρος, τὰ χαμαλιὰ μου. Ὁ λεμβούχος, τὰ βαρκαδιάτικα. κλπ. κλπ. κλπ.

Τέλος ἀπὸ τοῦ βασιλέως ἕως τοῦ ἀχθοπόρου, τὰ συνώνυμα ἀντικαθιστῶσι τὴν λέξιν. Φαίνεται δὲ ὅτι, ἀναγνωρίζοντες αὐτὴν ὡς αἰτίαν ἀπασῶν τῶν δυστυχιῶν μας, αἰσχυρόμεθα νὰ τὴν προφέρωμεν.

Τὸ αὐτὸ δὲ συμβαίνει καὶ ὅτε τὸ ἐναντίον θέλομεν νὰ ἐκφράσωμεν, ὅτι δηλαδὴ δὲν ἔχομεν *χρήματα*.

Ἐχῶ μιά ἀναπαράδῃ λέγομεν, ἐτρόπησεν ἡ τσέπη μου, ἡ τσέπη μου εἶνε πανὶ μὲ πανί, χορεύουν ποντικοὶ στὴν τσέπη μου, ἢ ἄλλο τι παρόμοιον.

Διὰ νὰ δικαιώσωμεν δὲ πως τὰς παρατηρήσεις μας ταύτας ἀναφέρομεν παράδοξον ἀλληλογραφίαν ἀνταλλαγείσκον ποτὲ μεταξὺ τοῦ Ἀλφόνσου Κάρ καὶ τίνος συμβολαιογράφου φίλου του.

Ὁ Ἀλφόνσος Κάρ ὅτε ἤτο ἀκόμη εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σταδίου του, εἶχεν ἀνάγκην 500 φράγκων, ἔσπευσε λοιπὸν παρὰ

τῷ βῆθέντι φίλῳ του καὶ ἐδανείσθη ὑποσχεθεὶς ἐνυπογράφως νὰ τὸν πληρώσῃ ἅμα τῇ ἐκδόσει τοῦ καλλιτέρου ἔργου.

Ἐντὸς ὀλίγου ἐδημοσιεύετο τὸ Ἰπὸ τὰς Φιλλύρας. Ὑποδοχῆς ἔτυχε μεγίστης. Ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἐποφελήθῃ τῆς περιστάσεως, περιμένων τοιαύτην εὐνοικωτέραν, τὴν ἐκδοσὶν νέου ἔργου.

Καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσὶν τοῦ μυθιστορήματος *Miar ὄραν βραδύτερον* ὁ συμβολαιογράφος δὲν ἔκρινε καλὸν νὰ αἰτήσῃ τὸ δάνειόν του. Ἀπεφάσισε λοιπὸν νὰ περιμείνῃ ἔτι. Ὅτε ὁ μὲν ἐδημοσιεύθη ἡ *Γενεθιέθ* ἢ, τί περιέχεται ἐντὸς φιάλης μελάνης, ἡ ἐπιτυχία τόσῳ πλήρης ὑπῆρξε, καὶ ἡ ὑποδοχὴ τοῦ κοινοῦ τόσῳ μεγάλη ὥστε ὁ συμβολαιογράφος ἔσπευσε νὰ γράψῃ εἰς τὸν συγγραφέα.

«Ἀγαπητὲ Ἀλφόνσε, δὲν ἀντέχω εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ σ' εἶπω ὅτι ἡ *Γενεθιέθ* σου εἶναι τὸ καλλιτέρον σου ἔργον.»

ὁς Δ.

Πρὸς ταῦτα ὁ συγγραφεὺς τῶν *Σρηκῶν* ἀπεκρίνατο ἀμέσως.

«Φίλιπτε, ἡ κρίσις σου μὲ τιμῆ καὶ κολακεύει ἀλλὰ πιστεύω νὰ γράψω ἀκολούθως *καλλιτέρον τι*»

Πάντοτε ὡς βλέπετε φαίνεται ἡ ἀποφυγὴ διὰ τὸ ἀργύριον, ὥστε ὁ συμβολαιογράφος οὔτε ὁ συγγραφεὺς ἐχάραξαν τὰ γράμματα τῆς ἀνιάρως ταύτης λέξεως.

Προσθετέον ἐν τούτοις ὅτι ὁ Ἀλφόνσος Κάρ πρὸ πολλοῦ ἐξώφλησε τὸ χρέος του.

Ἐν Σύρῳ 25 Ἰανουαρίου 1886.

ΥΛΑΝ.

ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ

Περὶ τῆς συγκομιδῆς τῶν ἀνθῶν τῆς χρυσομηλέας.

Πάντες γνωρίζομεν τὸ ὕδωρ τῶν ἀνθῶν τῆς χρυσομηλέας, τὸ κοινῶς *ἀνθόνερο* καλούμενον, ὡς καὶ τὰς ποικίλας αὐτοῦ χρήσεις, καὶ πᾶς τις δύναται νὰ εὕρῃ πάντοτε ἐν τῇ σκευοθήκῃ ἐκάστης οἰκίας φιαλίδιον πλήρες τοῦ εὐώδους τούτου ὕδατος.

Τὸ ἀνθόσταγμα τοῦτο (*Aqua flores Aurantii*, ἢ *Naphae*) παρασκευάζεται ἐκ τῶν πετάλων τοῦ ἀνθου, ὑπερ ἀποχωρίζουσι τῶν λοιπῶν μερῶν, ὑπέρου, ὠσθήκης, κτλ. Διὰ δὲ τῆς ἀποστάξεως ἐξάγουσιν ὁμοίως καὶ ἐλαϊώδη τινα οὐσίαν, ἐρυθρὰν, θριμειαν, καὶ λίαν εὐώδη, τὸ *αιθέριον ἔλαιον* τοῦ *Meuli* καλούμενον (*Essence de Meuli*), δι' οὗ ἀρωματίζουσι τὰ ποτά.

Ἡ συγκομιδὴ τῶν ἀνθῶν τῆς χρυσομηλέας γίνεται συνήθως ἀπὸ τῆς 25ης Ἀπριλίου μέχρι τέλους Μαΐου. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν αὐτὴ εἶναι μετρία, εἴτα ὁμοίως, καὶ μάλιστα ἀπὸ τῆς 10ης Μαΐου, ἀποβαίνει ἀφθονωτάτη.

Ἡ συνήθης χρυσομηλέα τῶν Ἰνδιῶν ἀφίκετο πιθανῶς εἰς

Ἀραβίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ 9ου αἰῶνος, κατὰ τὰ μεσημβρινὰ ὁμοῦς μέρη περὶ τὸν 16ον αἰῶνα. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι κατὰ τὸ ἔτος 1566 ἡ φυτεία τῆς χρυσομηλέας παρίστα ὄψιν ἐκτεταμένον δασὼν κατὰ τὰ περίξ τῆς Hyères (τῆς Γαλλίας), καὶ ὅτι τὰ δένδρα ταῦτα εἶχον ὁμοίως καλλιεργηθῆ καὶ εἰς St. Chamas, Frejus, Cannes, Vallauris, Aix, καὶ ἐν αὐτῇ ἀκόμη τῇ Μασσαλίᾳ.

Ἡδὴ πρὸ τινῶν ἐτῶν ἡ καλλιέργια τῆς χρυσομηλέας ἔλαθε μεγάλην ἐξάπλωσιν ἐν Vallauris. Τὸ συγκεκριμένον κλίμα τῆς πόλεως ταύτης εἶνε ἐπίσης καὶ λίαν εὐνοικὸν εἰς τὴν βλάστησιν τοῦ δένδρου τούτου. Δύναται τις μάλιστα νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ πόλις Vallauris, ἐνθα περὶ τὰ 15 ἐργοστάσια ἐργάζονται διαρκῶς πρὸς ἀπόσταξιν τῶν ἀνθῶν, εἶνε τὸ μεγαλειότερον κέντρον διὰ τὸ εἶδος τοῦτο τῆς βιομηχανίας.

Ἡ συγκομιδὴ ἀπασχολοῦσα πλέον τῶν δισχιλίων ἐργατῶν, ἀνέρχεται μέχρις ἐνὸς ἑκατομμυρίου χιλιόγραμμων (kilo) ὡς ἐκ τῶν μεγάλων δὲ μεταλλαγῶν ἄς ὑφίσταται ἡ τιμὴ τῆς πωλήσεως, ἀποτελεῖ μεγάλην πρόσδοτον εἰς τὰς χώρας ἐνθα καλλιεργείται ἡ χρυσομηλέα πρὸς συλλογὴν τῶν ἀνθῶν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1880 καὶ 1882, τὰ ἄνθη τῆς χρυσομηλέας ἐπωλήθησαν 30—60 φρ. κατὰ ἑκατοχιλιόγραμμον· τὸ ἔτος 1883, τῆς χαλάζης καταστρεψάσης σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ἀνθησιν, ἡ τιμὴ αὐτῶν ἀνῆλθεν εἰς 350 φρ. Τὸ παρελθὸν ἔτος αἱ τιμαὶ ἦσαν διάφοροι, ἀπὸ 70—100 φρ. Κατὰ δὲ τὸ ἔτος τοῦτο ἡ τιμὴ προαγγέλλεται ἀρίστη. Φυτεῖαι τινες ὑπέφερον λίαν ἐκ τῆς χαλάζης, ἠτις ἠλάττωσεν ὀλίγον τὴν παραγωγὴν ἐν τούτοις ὁμοῦς ἡ ἀνθησις εἶναι ἀφθονωτάτη, ὑπισχυομένη ἐξαιρετον ποιότητα.

Τὴν παραγωγὴν βυθμίζει ἡ ἐποχὴ, καθ' ἣν συλλέγονται τὰ ἄνθη. Τὰ συλλεγόμενα ἐν ὄρα, ἀποδίδουσιν, ἐπὶ ἐνὸς χιλιόγραμμου ἀνθῶν, 50 ἑκατοστόγραμμα αἰθερίου ἐλαίου· τὰ κατὰ τὸ τέλος ὁμοῦς τοῦ Μαΐου, ἀποφέρουσι καὶ μέχρις ἐνὸς γραμμαρίου. Ἄρα ἡ ἐνιαυσία παραγωγὴ τοῦ αἰθερίου ἐλαίου κατὰ μέσον ὄρον εἶναι 700 χιλ. χιλιόγραμμα.

Ἰδοὺ λοιπὸν διὰ τίνος μέσου κατευνάζονται αἱ νευρώσεις, καὶ καρυκεύονται τὰ ἀπειροπληθῆ πινάκια τῆς κρέμας!

ΔΡ. Δ.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ

Ποιητὴς συριχθεὶς, κτυπηθεὶς καὶ εὐχαριστημένος. Ὁ δραματογράφος Pradon μετέβαινεν ἐσπέραν τινα εἰς τὸ θέατρον κεκρυμμένος ἐν τῷ μανδύῳ του· ἐζήτει δὲ νὰ παρεισδύσῃ εἰς τὸ πλῆθος τῆς πλατείας τοῦ θεάτρου ἵνα ἀποφύγῃ τὰς περιποιήσεις, καὶ διὰ νὰ μάθῃ, χωρὶς νὰ γείνη γνωστός, τὰς κρίσεις τοῦ κοινοῦ περὶ τοῦ νέου αὐτοῦ ἔργου ὑπερ παριστάμετο. Ἡ πρώτη πράξις τοῦ δράματος ἐσυρίχθη. Ὁ Pradon ὅστις προσεδόκα ἐπαπειλημένα χειροκροτήματα, ἐταράχθη λίαν κατ' ἀρχάς. Εἰς τῶν φίλων του, ὅστις τὸν συνώδευε, πα-

ρατηρήσας τὴν ταραχὴν του καὶ λαθὼν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βραχίονος τῷ λέγει: «Φίλε μου πρέπει νὰ δείξῃς γενναϊότητα κατὰ τοῦ ἀτυχήματος τούτου· ἐὰν δὲ θέλῃς νὰ μὲ ἀκούσῃς, πράξον καὶ σύ ὅπως καὶ οἱ ἄλλοι, ἵνα μὴ ὑποπτευθῶσιν ὅτι εἶσαι ὁ ποιητὴς τοῦ δράματος».

Ὁ Pradon συνελθὼν, ἠσπάσθη τὴν συμβουλὴν ταύτην, καὶ ἤρξατο συρίζων καὶ αὐτὸς δι' ὅλων του τῶν δυνάμεων ὅτε στρατιώτης τις ἀπώθησας αὐτὸν ἀποτόμως, τὸν ἠρώτησε διατὶ συρίζεις, ἐν ᾧ τὸ δράμα εἶναι καλόν, καὶ ὅτι ὁ ποιητὴς αὐτοῦ ἀξίζει τῷ ὄντι νὰ ἐνθαρρυνθῇ. Ὁ Pradon ἀντάπησε τὸν στρατιώτην, ὀρκισθεὶς ὅτι θὰ συρίξῃ μέχρις τέλους. Ὁ στρατιώτης παροργισθεὶς ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης, συλλαμβάνει αἰφνης τὸν πῖλον καὶ τὴν περροῦκαρ τοῦ ποιητοῦ, καὶ τὰ ρίπτει εἰς τὸ πλῆθος. Ὁ Pradon συναισθανθεὶς τὴν ὕβριν ταύτην, ραπίζει τὸν στρατιώτην· οὗτος δὲ δράξας τὸ ξιφὸς τοῦ ζητεῖ νὰ φονεύσῃ τὸν ἀντίπαλόν του, τὸν ὁποῖον τραυματίζει κατὰ τὸ πρόσωπον. Τέλος ὁ Pradon, συριχθεὶς, κτυπηθεὶς καὶ εὐχαριστημένος σπεύδει νὰ ἐξέλθῃ τοῦ θεάτρου ἵνα φροντίσῃ περὶ τῆς ἐπιδέσεως τῶν τραυμάτων του.

ΠΟΙΗΣΙΣ

ΣΕ ΕΝΝΟΩ!

Ἐπὶ τοῦ λευκόματος

τῆς εὐπαιδέτου δεσποινίδος Μ. Ο.

Μάτην ὑπὸ τὴν μαλακὴν τοῦ ἤθους σου γαλήνην
Ζητεῖς νὰ θάψῃς τῆς ψυχῆς τὴν ἀρρητον δόνην.
Ἰπὸ τὴν φιλοπαίγημον φαιδρὰν σου εὐθυμίαν
Μάτην ζητεῖς τὴν ἔυδον σου νὰ κρύψῃς τρικυμίαν.
Εἰς πᾶσαν ἔκφρασιν χαρῆς, εἰς πᾶν μειδιᾶμά σου
Μαντεύω, καί, τὰς ἀφανεῖς αἰμοσταγεῖς πληγὰς σου.

Τί ἂν μὲ ἄνθη τὸν σταυρὸν κοσμήῃς τοῦ μαρτυρίου,
Ὅν φέρεις εἰς τὸν Γολγοθᾶ τοῦ ἐπωδύνου βίου;
Οἱ μάρτυρες δὲν κλαίουσιν· ποιοῦν, πλὴν μειδιῶσι·
Τοὺς κεραυνοὶ ἢ συμφορὰ καὶ ὁμοῦς ἀναξῶσι.
Πλὴν τρέμον ἢ φαιδρότης σου ἀλλόκοτον μ' ἐμπνέει·
Γελᾷς, ἀλλ' ἡ καρδία μου σὶ ἐνοεῖ καὶ κλαίει.

Ὡ! μὴ με εἶπες τίποτε· τί ἔχεις μὴ με εἶπες·
Τὸ μεγαλεῖον ἐνωῶ τῆς εὐγενεῦς σου λύπης.
Ναί· μάρτυς ὑπερήφανος τοῦ πολυμήχου βίου,
Κάλυπτε τὴν δόνην σου ἐντὸς τοῦ μυστηρίου.
Ὁ κόσμος βλάβη, ἐγωιστής, δὲν θά σε ἐνοήσῃ,
Ὁ σκεπτικισμὸς τῆς ἐποχῆς θά σε παραγνώσῃ.

Καὶ ὁμοῦς ἐσπατάλησες τὸν πλοῦτον τῆς καρδίας
Κ' ἠσθάνθης ὅτι εὐγενὲς ὑπὲρ τῆς κοινωρίας·
Εἰς τὸν ἀνεμοστρόβιλον τοῦ βίου φερομένη
Ἰπῆρες ὅλων ἀδελφῆ καὶ μόνον πρὸς σὲ ζένη.
Ἰεροπᾶντις οἰοεὶ χρισθεῖσα τῆς Προνοίας
Σαυτὴν ἠρνήθης, ἔνεκεν τῆς ζένης δυστυχίας...

Ὁ κόσμος! περιέκλεισες αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ σου
Καὶ ἤτο πᾶσα σκέψις του καὶ σκέψις ἰδική σου,

Χαρά σου πᾶσά του χαρά, καὶ θρῆνός σου πᾶς θρῆνος,
Πλὴν σὺ ἂν τὸν ἠγάπησες, σ' ἑσταύρωσεν ἐκεῖνος.
Καὶ ὅμως ἡ καρδιά σου, ὡς ὁ Χριστὸς μεγάλη
Παλμούς ἀκόμ' ὑπὲρ αὐτοῦ στοργῆς καὶ πόνου πάλλει.

ὦ! μὴ με εἴπης τίποτε· σὲ ἐννοῶ ἀπείρωτος·
Τῶν εὐγενῶν ὑπάρξεων πικρὸς ἐδῶ ὁ κληρὸς.
Ἡ ἀρετή, ἀπόδημος θεότης οὐρανότα,
Ἐν τῇ στενῇ μας πνίγεται καὶ θνήσκει καινωσίᾳ.
ὦ! κρύπτε εἰς τὰ μύχια τῶν ἁγίων σου πόνον,
Καὶ μόνον ὁ Θεός, αὐτὸς ἄς τὸν γνωρίζῃ μόνον...

Ἀθήνησι, Μάρτιος, 1886.

ΚΩΝΣΤ. Φ. ΣΚΟΚΟΣ.

Η ΕΠΑΝΟΔΟΣ*

Τῷ κ. Paul Derouléde
ἤρω καὶ ποιητῇ.

Adieu, songe sublime, impossible à saisir.
LECONTE DE LISLE

— Χθές εἰς τὸ φλέγον μέτωπον σ' ἐρίλησα, υἱέ μου.
Καὶ εὐέλπιν σ' ἠτένισα νὰ φεύγης στρατιώτην...
Τὴν μάχην σὲ ἐπρέμβασα μαχόμενον τὴν πρώτην
Κ' ἐλούσθησαν εἰς δάκρυα στοργῆς αἱ παρειαί μου.
Ἀφίνοντα τὴν γηραιὴν ἀγκάλην μου σὲ εἶδα
Καὶ δὲν ἐβρόνθησα ἐγὼ τὴν εὐτυχῆ πατρίδα.
Χθές εἰς τὸ φλέγον μέτωπον σ' ἐρίλησα, υἱέ μου...

Καὶ ὅμως ἤδη σκυθρωπὸν σὲ βλέπω κ' ἐν ἀνία,
Ἐγγύς μου πάλιν σπεύδοντα ἐν σιωπῇ πικρῇ.
Τῆς μάχης πλὴν ἡ ὄψις σου δὲν φέρει τὰ σημεῖα
Οὐδ' ἀμυχή τὸ δέγμα σου χαράσσει που μικρά.
Ἐλθέ εἰς τὴν ἀγκάλην μου τὴν μητρικὴν, υἱέ μου.
Κ' εἰπέ· μὴ ἐγκατέλιπες τὰς τάξεις σου; Εἶπέ μου.
Πλὴν μένει ἔτι σκυθρωπὸς ὁ νέος ἐν ἀνία...

— Χθές τὴν θερμὴν μου, φίλιτα, κατέλιπες ἀγκάλην
Κ' εἰς τῆς πατρίδος τὴν φωνὴν φερόμενον σὲ εἶδα.
Ὅρκον οσπετὸν ἠμύοντα σὲ ἤκουσα πρὸς ἄλλην,
Πλὴν δὲν ἐξηλοτύπησα τὴν εὐτυχῆ πατρίδα.
Μ' εὐώδη ἄνθη ἔρανα τὸ νέον μέτωπόν σου
Καὶ ἔνθους σ' εἶδον βαίνοντα τὴν ἑνδοξὸν ὁδὸν σου.
Χθές τὴν θερμὴν μου ἄρκετες παρθενικὴν ἀγκάλην.

Πλὴν σ' ἐφαντάσθην παρ' ἐμὲ κατόπιν τῶν ἀγώνων
Καὶ νίκας διηγούμενον περιφανεῖς, μεγάλας.
Μετὰ τὸ φλέγον βάπτισμα πολεμικῶν τυφάνων,
Δαφνοστεφῆ ἢ σ' ἔθαλπον εἰς τὰς θερμὰς ἀγκάλας.
Πλὴν ἐπανῆλθες τάχιστα, ὦ φίλε νεαρέ μου...
Μὴ δι' ἐμὲ τὰς τάξεις σου, κατέλιπες; Εἶπέ μου.
Θὰ σὲ ἐπόθουν παρ' ἐμὲ κατόπιν ἰῶν ἀγώνων!

Σιγῶν ἀφῆκε καὶ μνηστὴν ὁ νέος καὶ μητέρα
Καὶ βλέπει σύνουος καὶ βεμβὸς τὸ ὄπλον του πλησίον.
— Μία δὲν σὲ ἐθέρμανε, πτωχόν μου ὄπλον, σφαῖρα
Καὶ φλέγον δὲν σ' ἐκράτησεν ὁ νέος μου βραχίον.
Νὰ λάμψῃς δὲν σὲ ἄρκεσαν ἐν μέσῳ τῶν ἀγώνων
Κ' εἰς τὴν γωνίαν σκυριζῆς, μάρτυς ἀδόξων χρόνων.
Σιγῶν ἀφῆκε καὶ μνηστὴν ὁ νέος καὶ μητέρα.

Μαῖω 1886.

Π. Κ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ.

(*) Ἐγράφομεν, ἐπικειμένου τοῦ ἀποπλισμοῦ, ὅτε δὲν εἶχον ἔτι δοξαστὴ τὰ ἑλληνικά ὄπλα παρὰ τοῦ γενναίου ἡμῶν στρατοῦ, κατὰ τὰ μεθόρια.

ΤΙ ΠΤΑΙΩ;

Τί πταίω, ἂν βαρυκαλῆς ἡ κεφαλὴ μου κλίνει,
καὶ εἰς χιμαίρας πάντοτε πλανᾶται ἡ ψυχὴ μου,
ἂν ἄλλος τὴν καρδίαν μου ἀνέκφραστον βαρύνει
καὶ εἶναι βέβητα διαρκῆς καὶ πόνος ἡ ζωὴ μου;

Τί πταίω, ἂν μελαγχολῶ καὶ πλήττω αἰώνιος,
εἰάν ἀπαύστως φέρεται τὸ ἄσκοπόν μου βῆμα,
ὡς μία σκέψις μου ὠχρὰ καὶ βαίνω ἀκουσίως;
Τί πταίει τὸ θραυόμενον ἐπὶ τῶν βράχων κύμα;

Τί πταίω, ἂν τὰς νύκτας μου ἄστρα χρυσᾶ στολίζουν
ὡς ἀναμνήσεις τηλαυγῆς τῶν εὐτυχῶν μου χρόνων,
εἰάν τὴν πρώτην μου ζωὴν, ὡς δειρὸν, φωτίζουν
καὶ ἀγαπῶ τὰ ἄστρα μου καὶ εἰς τὰς νύκτας μόνον;

Ἐὰν βαθύ μὲ συγκινεῖ ἡ ὄψις τῆς πρωΐας
καὶ λάμπει εἰς ἐν δάκρυ μου ἡ εὐθινοῦσα Σελήνη;
Ἐὰν τὸ ἄστρον τὸ περῶν τὰ βάθη τῆς σκοτίας
καὶ σβύνον εἰς τὸ πνεῦμα μου φωτοβολεῖ, δὲν σβύνει;...

ὦ, εἶπατε, ἡ θύελλα τὸ βῆμα νὰ κρατήσῃ
καὶ τοῦ Βορρᾶ φιδώσατε τὸ παγετώδες στόμα·
τὸ ἄνθος τὸ εὐαίσθητον ἄνευ φωτὸς ἄς ζήσῃ
καὶ ὑπὸ ζέον ἄς ἀνθῆ καὶ ἄρωμα καὶ χρῶμα.

Κωλύσατε τὴν θάλασσαν ν' ἀντιβοᾷ ὄργιλῃ,
ἢ εἰς τὴν φίλην του ἀκτὴν τὸ κύμα νὰ ὑπνώττη...
τὸ πᾶν εἰς μάτην! τῶν νεκρῶν δὲν μειδιῶν τὰ χεῖλη,
καὶ οἱ ἀστέρες τῆς νυκτὸς δὲν σβύνουσι τὰ σκότη.

Λάμπ' ἡ Σελήνη· ἀλλ' ἡ γὺς βαθύτερον χωροῦσα
εἰς τὰ εὐρέα στήθη τῆς τοῦς λογισμοῦς τῆς κρύπτες,
καὶ ἄνω τοῦ ὠχροῦ φωτὸς τὰ σκότη τῆς ὠθοῦσα
εἰς χάος σκότους ἐντρυφᾷ καὶ αἰρεται καὶ πίπτει!...

Φεῦ! ὅ,τι δίδει καὶ σκληρῶς μᾶς ἀφαίρει ἡ μοῖρα
εἰς τοῦ ἀνθρώπου δὲν χωρεῖ τὴν δεδεμένην χεῖρα.
Ἐὰν λοιπὸν ἠγάπησα κ' εἰς βεμβασμούς ἐκπέω,
ὅποιον τὸ παράπτωμα; ὦ εἶπατε τί πταίω;

Δ. Ν. ΦΩΣΤΕΡΗΣ.

ἘΣ ΤΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ...

Εἶν' ἡ γιορτὴ σου, ἀγάπη μου, μισόσβυστή μου ἐλπίδα...
τῆς νεότητος μου χαμόγελο, τῆς σκοτιῆς μου ἀχιτίδα·
ἀχιτίδα ποῦ 'ς τὰ σπλάγγνα μου γλυκὰ τὸ φῶς σου χύνεις,
καὶ μὲ τὸ φῶς σου, τὴ φωτιὰ τῆς συμφορᾶς μου σβύνεις.

Εἶν' ἡ γιορτὴ σου, ἀγάπη μου· ἄχ! τί νὰ σοῦ χαρίσω;
ὦμῆ... τὸν πόνον... τὴ θολὴν ματιὰ μου ἂν γυρίσω
τὰ γαλανά σου γιὰ νὰ ἰδῶ, τὴν πράτῃ ἐμμορξιά σου,
τὸ ἐσύρω... μαῦρα σῦνερα θ' ἀπλώσω 'ς τὴν καρδίά σου...

Εἶν' ἡ γιορτὴ σου ἀγάπη μου... ποῦ ναῦρω ἕνα λουλουδί,
ἕνα τῆς πρώτης νεότητος μου χαρούμενο τραγοῦδι,
ἕνα χαμόγελο γλυκὸ, τῆς φερωτῆς χαρᾶς μου,
μέσ' 'ς τὸ σκοτάδι τὸ πικρὸ τῆς μαῦρης συμφορᾶς μου;

Εἶν' ἡ γιορτὴ σου, ἀγάπη μου· σὺν ἀστραπῇ ἀγαθαῖνες
ἔμπροστά μου ἡ τόση χάρη σου... κ' ἐκεῖ, ποῦ ἔαρνον σβύνεις,
τὰ περασμένα χρόνια μας γλυκὰ μοῦ ἐνδυμίζει,
κι' ὕστερα πάλι σὲ φριχτὸ σκοτάδι μὲ βυθίζει!...

Εἶν' ἡ γιορτὴ σου ἀγάπη μου· κ' ἂν δὲν γελῶ σιμά σου
μαζὺ μὲ σέ... ὁ δύστυχος... πικροθρηνώ μακρὰ σου...
καὶ σ' εὐχομαι νᾶσαι καλὰ καὶ εὐτυχῆς, ψυχὴ μου.
Αὐτὸς εἶνε ὁ πόθος μου, κι' ἡ μὴν προσεσχὴ μου.

Ἐν Πειραιεῖ τῇ